

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ПЕТРИШИН ІГОР ВІКТОРОВИЧ

УДК 658.15

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Спеціальність: 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Магістерська програма – Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу

Петришин І.В.

(підпис, ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник

Фадєєва І.Г., д.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент

(посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ - 2024

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Спеціальність 072 – «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

« ____ »

_____20__ року

З А В Д А Н Н Я **НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Петришину Ігорю Вікторовичу

1. Тема роботи «Управління ліквідністю комерційних банків»
керівник роботи Фадєєва І.Г., д.е.н., професор кафедри ФОР, затверджені наказом закладу вищої освіти від «22» листопада 2024 року №776/7.
2. Строк подання студентом роботи 19.12.2024 р.
3. Вихідні дані до роботи: наукові праці вітчизняних науковців і практиків щодо прогнозування та оцінювання ліквідності комерційних банків, навчальна література, статті в онлайн-виданнях, аналітичні звіти, фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк».
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Вступ. Розділ 1. Теоретичні основи управління ліквідністю комерційного банку.
Розділ 2. Аналіз фінансово-економічних показників та ліквідності АТ «Приватбанк» та АТ «ОщадБанк». Розділ 3. Напрями удосконалення управління ліквідністю банку.
Висновки.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Слайд 1 – Мета, об'єкт, предмет дослідження.
Слайд 2 – Теоретичні основи управління ліквідністю.
Слайд 3 – Чинники впливу на ліквідність комерційних банків
Слайд 4 – Основні показники ліквідності банку та порядок їх розрахунку.
Слайд 5 – Інструменти регулювання ліквідністю комерційних банків.
Слайд 6 – Динаміка показника фінансових ресурсів АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»
Слайд 7 – Структура та динаміка зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»
Слайд 8 – Порівняння основних показники активів та роботи АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»
Слайд 9 – Динаміка показників ліквідності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Слайд 10 – Порівняння методів управління ліквідністю АТ КБ «Приватбанк» та АТ «ОщадБанк»

Слайд 11 – Напрями удосконалення управління ліквідністю банку

6. Дата видачі завдання 22.11.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми та постановка завдання магістерської роботи	22.11.2024	виконано
2.	Розділ 1. Теоретичні основи управління ліквідністю комерційного банку.	25.11.2024	виконано
3.	Розділ 2. Аналіз фінансово-економічних показників та ліквідності АТ “Приватбанк” та АТ «ОщадБанк».	02.12.2024	виконано
4.	Розділ 3. Напрями удосконалення управління ліквідністю банку	09.12.2024	виконано
5.	Вступ і висновки до роботи	13.12.2024	виконано
6.	Оформлення роботи згідно встановлених вимог	16.12.2024	виконано
7.	Подання готової роботи з комплектом супровідних матеріалів на допуск до захисту	19.12.2024	виконано

Студент _____
(підпис)

Петришин І.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Фадєєва І.Г.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна (магістерська) робота містить 72 сторінки, 5 таблиць, 31 рисунок, перелік джерел посилань із 45 найменувань і 11 додатків.

Банки стали невід'ємною складовою глобальної фінансової системи. Сьогодні майже всі розвинені країни мають центральний банк, який виконує як фінансові, так і політичні функції, зокрема обслуговує уряди у ролі банкіра. Банки діють як посередники у розподілі фінансових ресурсів, що дозволяє їм впливати на виробничі процеси, а також на економічні та соціальні аспекти. Однією з основ стабільності банків у ринкових умовах є забезпечення їх ліквідності. Ліквідні банки отримують потужну основу для реалізації стратегічних цілей, впровадження інновацій, масштабування своєї діяльності та посилення конкурентних переваг.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади управління ліквідністю комерційних банків.

У роботі досліджено теоретичні основи управління ліквідністю комерційних банків на основі АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», проведено оцінку фінансових результатів діяльності, проаналізовано показники ліквідності та їх регулювання АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», узагальнено досвід управління ліквідністю банків в зарубіжних країнах та запропонувати застосування окремих інструментів у вітчизняних банках.

РЕГУЛЮВАННЯ, АНАЛІЗ, МОНІТОРИНГ, ЛІКВІДНІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ ПОСЕРЕДНИК, БАНК, ПЛАНУВАННЯ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, КОНТРОЛЬ.

ABSTRACT

The master's thesis contains 72 pages, 5 tables, 31 figures, references (45 titles) and 4 appendices.

Banks have become an integral part of the global financial system. Today, almost all developed countries have a central bank that performs both financial and political functions, in particular, serves governments as a banker. Banks act as intermediaries in the distribution of financial resources, which allows them to influence production processes, as well as economic and social aspects. One of the foundations of the stability of banks in market conditions is ensuring their liquidity. Liquid banks receive a powerful foundation for implementing strategic goals, implementing innovations, scaling their activities and strengthening competitive advantages.

The subject of the study is the theoretical and methodological principles of liquidity management of commercial banks.

The paper examines the theoretical foundations of liquidity management of commercial banks based on JSC CB "Privatbank" and JSC "Oschadbank", assesses financial performance, analyzes liquidity indicators and their regulation of JSC CB "Privatbank" and JSC "Oschadbank", summarizes the experience of managing bank liquidity in foreign countries and suggests the use of individual instruments in domestic banks.

REGULATION, ANALYSIS, MONITORING, LIQUIDITY, FINANCIAL INTERMEDIARY, BANK, PLANNING, FINANCIAL RESULTS, CONTROL.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	10
1.1. Сутність ліквідності комерційних банків, її види та чинники впливу	10
1.2. Основні показники оцінки ліквідності комерційних банків та порядок їх розрахунку.....	18
1.3. Особливості управління ліквідністю як складовою фінансової безпеки банку	22
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ “ПРИВАТБАНК” ТА АТ «ОЩАДБАНК»	29
2.1. Загальна характеристика діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»	29
2.2. Оцінка фінансових результатів діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»	37
2.3. Планування, регулювання та аналіз ліквідності АТ КБ “Приватбанк” та АТ «Ощадбанк»	47
2.4. Контроль та моніторинг за ліквідністю АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»	53
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	60
3.1 Оптимізація ліквідності банку в умовах фінансової нестабільності	60
3.2 Зарубіжний досвід управління ліквідністю комерційних банків та можливості його застосування в Україні.....	65
Висновки до розділу 3	68
ВИСНОВКИ.....	69
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

Банки є важливою частиною глобальної фінансової екосистеми з 18 століття. Зараз майже кожна країна розвинутого світу має центральний банк, який виконує низку фінансових і політичних функцій, у тому числі виконує функції банкіра для своїх урядів. Банки виступають посередниками фінансових ресурсів. Цим вони можуть впливати на виробничі процеси, економічні та соціальні аспекти. Банківські кредити дають спроможність підприємству розкривати свій економічний потенціал розширюючи виробництво.

Забезпечення ліквідності є однією з ключових передумов розвитку банків та стабільності їх діяльності в ринкових умовах. Ліквідні банки мають міцний фундамент для реалізації стратегічних планів, впровадження інновацій, розширення масштабів діяльності та нарощування конкурентних переваг. Водночас втрата ліквідності загрожує банку серйозними фінансовими проблемами, зниженням ділової активності, погіршенням фінансових позицій і у крайньому випадку банкрутства. Відтак, управління ліквідністю є вагомим складовою загальної системи фінансового менеджменту банку та має стратегічне значення для забезпечення його сталого розвитку.

Метою кваліфікаційної роботи є пошук шляхів вдосконалення управління ліквідністю комерційних банків.

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

- розглянути сутність банківської ліквідності, її види та чинники впливу;
- визначити основні коефіцієнти оцінки ліквідності комерційних банків та порядок їх розрахунку;
- розглянути особливості управління ліквідністю як складовою фінансової безпеки банку;
- надати загальну характеристику діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»;

- провести оцінку фінансових результатів діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»;
- проаналізувати регулювання та показники ліквідності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»;
- дослідити контроль та моніторинг за ліквідністю АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»;
- дослідити оптимізацію ліквідності банку в умовах фінансової нестабільності;
- узагальнити досвід управління ліквідністю банків в зарубіжних країнах та запропонувати застосування окремих інструментів у вітчизняних банках.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади управління ліквідністю комерційних банків.

Об'єктом дослідження є фінансові операції та фінансовий стан АТ КБ «Приватбанк».

При проведенні дослідження були використані такі методи:

- індукції та дедукції (для розкриття та з'ясування сутності ліквідності банку);
- аналізу та синтезу (для дослідження чинників впливу на ліквідність банку, визначення особливостей оцінки її рівня);
- метод групування (для групування статистичних та фінансових показників щодо функціонування комерційного банку);
- метод порівняння (для порівняння фінансових даних функціонування комерційного банку фактичного та минулого років);
- графічний метод (для відображення розрахункових даних у вигляді рисунків);
- табличний метод (для відображення фінансових показників у вигляді таблиць).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі проведено систематизацію теоретичних положень оцінки рівня ліквідності комерційного банку.

Робота складається з 3 розділів в межах яких сформовано 9 підрозділів. Загальний обсяг роботи 75 сторінок, 5 таблиць, 31 рисунок, список використаних джерел містить 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Сутність ліквідності комерційних банків, її види та чинники впливу

Ліквідність є джерелом життя фінансових ринків, життєво важливою силою, яка стимулює економічну діяльність та інвестиції. По суті, ліквідність показує можливість продажу активу без значного впливу на його ціну. Це міра того, наскільки швидко актив банку можна перетворити на грошові кошти, не спричиняючи суттєвої зміни його вартості. Аналіз ліквідності банку є критично важливим аспектом оцінки його фінансового стану. Вивчаючи ліквідність інвестори можуть приймати обґрунтовані інвестиційні рішення.

Банківська ліквідність залежить від здатності банку задовольнити свої вимоги щодо платежів і зняття коштів, наприклад фінансування нових позик або обслуговування зняття коштів з рахунків клієнтів, використовуючи лише наявні ліквідні активи. Ліквідність означає здатність банку повернути залучені кошти їх власникам [9]. Чим більш ліквідний актив, тим легше й ефективніше повернути його в готівку. Менш ліквідні активи потребують більше часу та можуть мати вищу вартість.

Розглянемо різні підходи до поняття ліквідність виходячи із суб'єкта (рис. 1.1).

Отже, можемо стверджувати, що ліквідність означає ефективність або простоту, з якою актив або цінний папір можна перетворити в готівку без впливу на його ринкову ціну. Найбільш ліквідним активом з усіх є готівка. Отже, наявність готівки для здійснення таких конвертацій найбільше впливає на те, чи зможе ринок рухатися ефективно.

для клієнта

- Споживання банківських продуктів та можливість своєчасного отримання коштів

для НБУ

- Забезпечення банком своїх грошових зобов'язань, шляхом збалансованості між строками та сумами активів

для працівника банку

- Виконання банком взятих на себе балансових та позабалансових зобов'язань своєчасно і в повному обсязі за можливості стабільного функціонування, проведення активних операцій та впровадження нових продуктів.

Рисунок 1.1. Тракткування категорії «ліквідність банку» залежно від суб'єкта

Джерело: [9]

Основною діяльністю банківської установи є фінансування позик (неліквідних активів), з яких вона отримує відсотковий дохід, та інвестування грошових депозитів (високоліквідних зобов'язань), з яких вона отримує прибутки від інвестицій. Це основа створення ліквідності.

Банки створюють ліквідність, маючи достатньо коштів (грошових депозитів) у резерві, щоб дозволити вкладникам знімати гроші на вимогу. Створення ліквідності стає під загрозу, коли виникають проблеми між фінансуванням і активами балансу. Іншими словами, коли баланс показує, що в банку недостатньо грошових депозитів для виконання фінансових зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами.

Коли вартість активів погіршується, а монетарна політика стає жорсткішою, це збільшує ризик ліквідності для банків. Забезпечити дотримання ліквідності банків можна шляхом дотримання певних принципів (рис. 1.2).

Принцип адаптивності та мобільності	<ul style="list-style-type: none"> • Полягає в гнучкості та оперативному реагуванні стратегії забезпечення ліквідності на зміну чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, інтенсивності їх впливу
Принцип стратегічності та цілеспрямованості	<ul style="list-style-type: none"> • Передбачає на альтернативних засадах цільову спрямованість стратегії забезпечення ліквідності з урахуванням сильних та слабких сторін банків, а також можливостей та загроз, які формуються на ринку банківських послуг
Принцип ієрархічності	<ul style="list-style-type: none"> • Полягає в поділі складових та основних етапів стратегії забезпечення ліквідності банків залежно від ступеня пріоритетності, важливості, а також формування рівнів її виконавців
Принцип раціональності та економічного ефекту	<ul style="list-style-type: none"> • Полягає в економічній вигоді, а саме перевищенні одержаних результатів від реалізації стратегії забезпечення ліквідності банків над витратами, відведеними на її розроблення та впровадження
Принцип системності	<ul style="list-style-type: none"> • Полягає у встановленні доцільності розгляду складових ліквідності та етапів стратегії її забезпечення як цілісної одиниці, елементи яких є взаємопов'язаними
Принцип комплексності та взаємної узгодженості управління	<ul style="list-style-type: none"> • Полягає у забезпеченні відсутності протиріч та наявності ефективного взаємозв'язку в процесі управління ліквідністю банків, формування та впровадження її стратегії
Принцип конкурентостійкості	<ul style="list-style-type: none"> • Полягає в постійній організації банків в процесі формування та реалізації стратегії забезпечення ліквідності на боротьбу з викликами сучасної конкуренції, формування набору конкурентних переваг, підтримувати її в умовах постійних змін
Принцип партисипативності та соціальної орієнтованості	<ul style="list-style-type: none"> • Характеризує високий ступінь залучення співробітників банків до розроблення та реалізації стратегії забезпечення ліквідності з перспективою вдосконалення корпоративної культури
Принцип каузальності	<ul style="list-style-type: none"> • Відображає наявність причинно-наслідкових зв'язків між симптомами фінансової дестабілізації та результатами, одержаними завдяки реалізації стратегії забезпечення ліквідності
Принцип збалансованості	<ul style="list-style-type: none"> • Пов'язаний з наявністю відповідності та оптимального співвідношення реальних потреб та ключових складових стратегій наявними фінансовими ресурсами для її впровадження

Рисунок 1.2. Принципи забезпечення банківської ліквідності

Джерело: [22; 37]

Ринкова ліквідність займає важливе місце в регулятивному порядку денному, посилюючи увагу до того, чи можуть інвестиційні фонди

задовольнити вимоги клієнтів щодо викупу. Банк може мати гарну якість активів, високий прибуток і достатній капітал, але якщо він не в змозі підтримувати достатню ліквідність, він ризикує зазнати банкрутства. А швидкість, з якою ліквідність може випаруватися, робить ефективний аналіз ризиків особливо актуальним для банківських регуляторів. Ліквідність визначається досягненням певної рівноваги, що включає оптимальне співвідношення ризику, доходів і прибутку [16].

Дослідження ліквідності дозволяє виділити такі її функції (рис. 1.3).

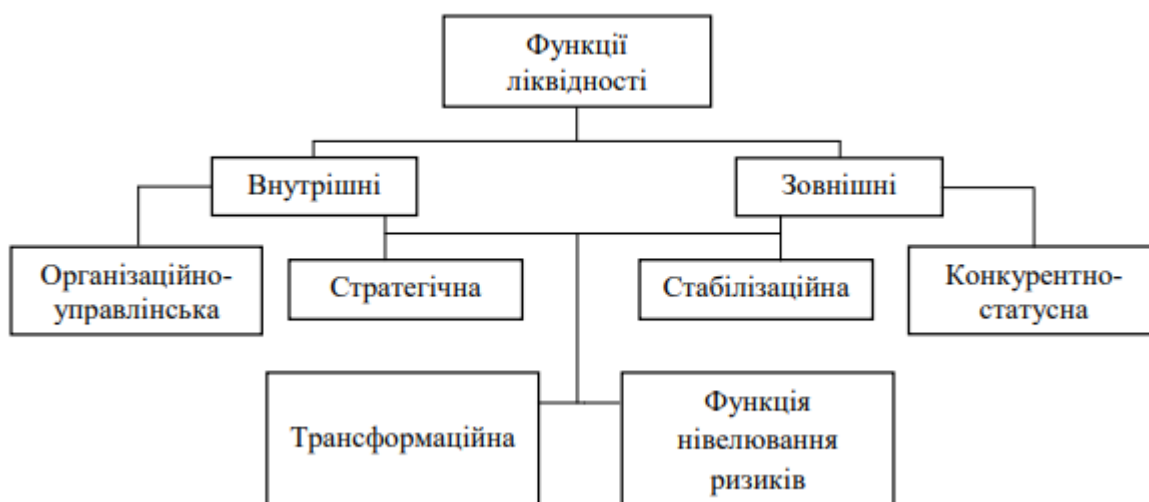

Рисунок 1.3. Функції ліквідності банківської системи

Джерело: [39]

Отже, ліквідність описує ступінь, до якого актив можна купити/продати на ринку за ціною, що відображає його внутрішню вартість. Готівка універсально вважається найліквіднішим активом, так як її можна найшвидше та легше перетворити в інші активи.

Недостатній рівень ліквідності – це ризик для доходів і капіталу банку, що виникає через його неспроможність своєчасно погасити заборгованість, не зазнаючи неприйнятних втрат. Керівництво банку повинно забезпечити наявність достатньої кількості коштів за прийнятною ціною для задоволення потенційних потреб як з боку джерел фінансування, так і з боку позичальників.

Аналіз наукових джерел дозволяє виділити такі види ліквідності (рис. 1.4).

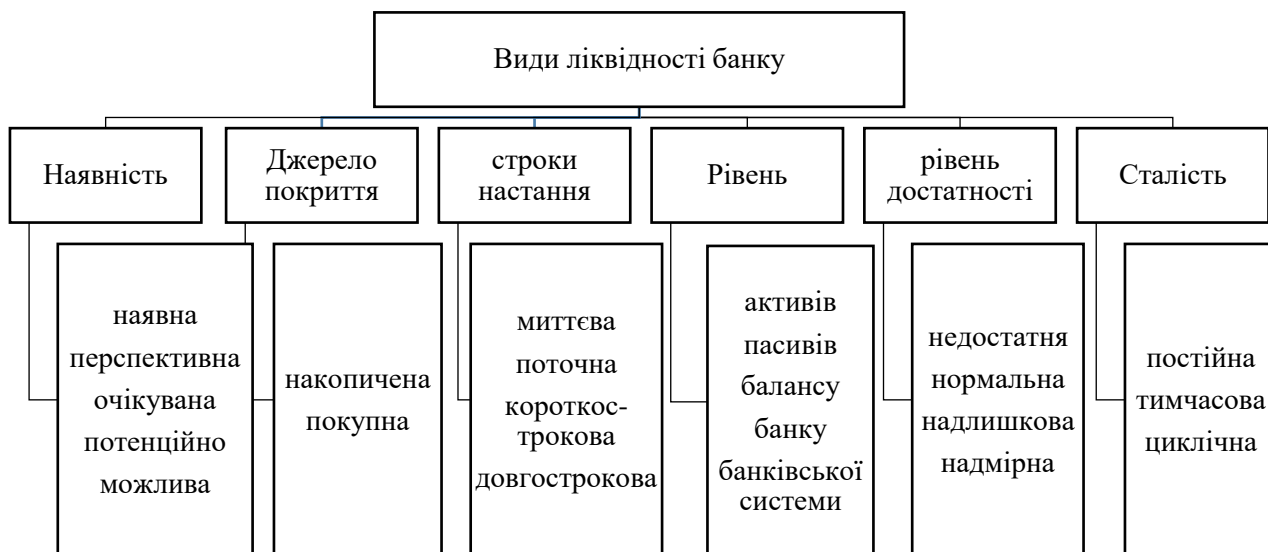

Рисунок 1.4. Види ліквідності банку

Джерело: [9]

З усієї класифікації видів ліквідності існує декілька типів, які мають вирішальне значення для банку та в економічних систем:

1. Ліквідність готівки: ліквідність готівки це наявність готівки або її еквівалентів, які легко використовуються для розрахунків за фінансовими операціями або виконання негайних фінансових зобов'язань.

2. Ліквідність активів: стосується легкості та швидкості, з якою активи можна перетворити в готівку без суттєвого впливу на їх ринкову вартість. Високоліквідні активи (акції та державні облигації) можна швидко купити/продати на ринку з мінімальним впливом на ціну.

3. Ліквідність фінансування: ліквідність фінансування стосується наявності коштів або джерел фінансування для підтримки поточних операцій та інвестиційної діяльності. Це передбачає доступ до кредитів і ринків капіталу, а також можливість позичати кошти за розумною ціною та на розумних умовах.

4. Ліквідність ринку: ліквідність ринку стосується глибини та ефективності фінансових ринків, що відображає легкість, з якою активи можна купувати чи продавати, не викликаючи значних коливань цін. Висока ринкова ліквідність сприяє торговій активності та відкриттю цін, тоді як низька ринкова ліквідність приводить до збільшення транзакційних витрат і нестабільності цін.

5. Ліквідність балансу вимірює здатність компанії використовувати свої ліквідні активи погашати борги. Він передбачає оцінку складу та профілю строків погашення активів і зобов'язань компанії для забезпечення підтримки достатніх запасів ліквідності.

6. Системна ліквідність: системна ліквідність стосується загальних умов ліквідності у фінансовій системі чи економіці. Він охоплює сукупну доступність ліквідності на різних ринках та установах і взаємозв'язок ризиків ліквідності в системі.

Кілька факторів впливають на ліквідність банків, включаючи економічні умови, ринкову динаміку та фактори:

1. Економічні умови: такі економічні фактори, як процентні ставки, інфляція та загальне економічне зростання, відіграють значну роль у визначенні ліквідності. Нижчі відсоткові ставки та стабільні економічні умови зазвичай сприяють підвищенню ліквідності, заохочуючи запозичення та інвестиційну діяльність.

2. Динаміка ринку: на ліквідність впливають такі ринкові фактори, як обсяг торгів, спред між пропозицією та попитом і глибина ринку. Вищі обсяги торгів і менші спреди між покупцями та пропозиціями вказують на більшу ліквідність ринку, оскільки є більше контрагентів, які бажають укладати угоди за конкурентними цінами.

3. Регуляторне середовище: регуляторна політика та вимоги можуть впливати на ліквідність на фінансових ринках. Наприклад, нормативні акти, які накладають обмеження на торговельну діяльність або вимоги до капіталу для фінансових установ, можуть вплинути на ліквідність ринку.

4. Настрої інвесторів: впевненість і настрої інвесторів можуть впливати на рівень ліквідності. Позитивні настрої, як правило, збільшують торгову активність і ліквідність, тоді як негативні настрої можуть призвести до зменшення обсягів торгів і дефіциту ліквідності.

5. Специфічні для банку фактори: фактори, характерні для окремих банків, такі як розмір, фінансовий стан і кредитні рейтинги, також можуть впливати на ліквідність. Банки з міцним фінансовим становищем і високим кредитним рейтингом зазвичай мають кращий доступ до ліквідності, ніж банки, які стикаються з фінансовими проблемами.

6. Структура ринку: структура фінансових ринків, включаючи наявність маркет-мейкерів, електронних торгових платформ і альтернативних торгових місць, може впливати на ліквідність. Ринкові структури, які сприяють ефективному визначенню ціни та виконанню замовлень, як правило, підвищують ліквідність.

7. Глобальні події та геополітичні ризики: геополітичні події, економічні кризи та інші глобальні події можуть мати значні наслідки для ліквідності. Невизначеність і нестабільність, що виникають через геополітичну напруженість або системні ризики, можуть зменшити ліквідність, оскільки інвестори приймають більш обережний підхід.

8. Технології та інновації: технологічний прогрес та інновації в торговій інфраструктурі можуть впливати на ліквідність шляхом підвищення ефективності та доступності ринку. Високочастотна торгівля, алгоритмічна торгівля та електронні торгові платформи змінили ринкову динаміку та забезпечення ліквідності.

Всю сукупність факторів, що впливають на ліквідність комерційного банку можна згрупувати у дві групи: зовнішні та внутрішні (рис. 1.5).

Рисунок 1.5. Групування чинників впливу на ліквідність комерційного банку

Джерело: [1; 6; 9]

Ліквідність відіграє вирішальну роль у зниженні ризику, надаючи гнучкість і забезпечуючи своєчасний доступ до коштів у разі потреби. Вища ліквідність зазвичай відповідає меншому ризику, оскільки це дозволяє інвесторам легко ліквідувати активи або виконати фінансові зобов'язання, не зазнаючи значних втрат. І навпаки, низька ліквідність може збільшити ризик, оскільки це може призвести до проблем із швидким продажем активів або отриманням фінансування, особливо під час нестабільних ринкових умов.

Таким чином, підтримка відповідного рівня ліквідності є важливою для управління різними типами ризику, включаючи ринковий ризик, кредитний ризик та операційний ризик, що сприяє загальній фінансовій стабільності та стійкості банку

1.2. Основні показники оцінки ліквідності комерційних банків та порядок їх розрахунку

Ліквідність є невід'ємним елементом загальної системи фінансового менеджменту банку, який органічно пов'язаний з іншими її складовими, такими як управління грошовими потоками, фінансовими ризиками, структурою капіталу, інвестиційною діяльністю тощо. При цьому синергетичний ефект від взаємодії та злагодженої роботи усіх підсистем фінансового менеджменту дозволяє забезпечити максимально ефективну діяльність підприємства та досягти його стратегічних цілей.

З огляду на банкрутство банків через неадекватне управління балансом, комерційні банки тепер повинні керувати ризиком ліквідності за допомогою ефективного управління активами-пасивами.

Для забезпечення ефективності та об'єктивності аналізу ліквідності банку необхідно приділити особливу увагу якості інформаційного забезпечення. Адже від повноти, достовірності та своєчасності вихідних даних безпосередньо залежить точність розрахунків, обґрунтованість висновків та дієвість рекомендацій, що розробляються за результатами аналізу (рис. 1.6).

Рисунок 1.6. Джерела інформації для аналізу ліквідності банку

Джерело: [14]

Однією з ключових вимог до інформаційного забезпечення є достовірність інформації. Це означає, що всі дані, які використовуються в аналізі, повинні відповідати реальному стану справ на підприємстві та відображати фактичні господарські операції. Недостовірною інформація може призвести до викривлення показників фінансової стійкості, прийняття неправильних рішень та, як наслідок, до зниження ефективності діяльності організації. Тому необхідно забезпечити належний контроль за достовірністю первинних даних, проводити регулярні перевірки та аудит фінансової звітності.

Крім того, інформація має бути своєчасною, тобто надходити до аналітиків у відповідні терміни. Застаріла інформація втрачає свою актуальність та релевантність, що ускладнює виявлення проблем і своєчасне реагування на них. Своєчасність передбачає налагодження ефективної системи збору та обробки даних, чітке дотримання графіків подання звітності та оперативне оновлення інформаційної бази [4].

Повнота та деталізація даних є ще одним важливим критерієм якості інформаційного забезпечення. Для проведення комплексного аналізу ліквідності банку необхідно мати максимально повну інформацію про всі аспекти діяльності підприємства, включаючи фінансову звітність, дані бухгалтерського обліку, управлінську звітність, статистичні та нормативно-довідкові дані. Крім того, інформація має бути достатньо деталізованою, щоб аналітики могли виявити причини змін показників та розробити конкретні рекомендації для їх покращення.

Порівнянність показників у часі та з конкурентами також є важливою вимогою до інформаційного забезпечення. Аналіз динаміки ліквідності дозволяє виявити тенденції та закономірності її зміни, оцінити ефективність заходів, що вживалися для її зміцнення. Порівняння показників з конкурентами дає можливість визначити відносну позицію підприємства на ринку та встановити орієнтири для покращення. Однак для забезпечення

коректності такого порівняння необхідно використовувати єдину методологію розрахунку показників та уніфіковані форми звітності.

У світовій практиці оцінку ліквідності банківського сектору використовують стрес-тести. Стрес-тести ліквідності традиційно використовуються фінансовими органами для оцінки суттєвості ризику ліквідності в банківському секторі. У стресовій ситуації ліквідність зосереджується у сильніших фірмах: стрес-тести ліквідності допомагають владі виявити найслабші банки. Вони також можуть допомогти зрозуміти поширення початкового поштовху [41].

Можна виділити три відмінні підходи оцінки ліквідності з використанням стрес-тестів:

- стрес-тестування ліквідності окремими банками.
- стрес-тестування, спеціально розроблене з упором на сектор. Три такі вправи порівнюються за кількома вимірами, включаючи цілі, управління, обсяг, розробку сценарію, методологію та контрольні дії.
- третій підхід включає вправи, які допомагають оцінити взаємодію між банками та небанківськими фінансовими установами [41].

Важливим елементом стрес-тестів ліквідності, спрямованих на сектор або систему, є необхідність відображення зміни в розподілі ліквідності в системі. Під час кризи ліквідності в системі ліквідність має тенденцію витікати з установ сприймається як найслабший і часто зосереджується в сильніших фірмах, піддаючи першим ризику. Стрес-тести ліквідності шляхом визначення розміру чистого відтоку за заздалегідь визначеним сценарієм стресу допомагають визначити найбільш вразливі банки. За дуже короткий проміжок часу стрес-тесту та, на відміну від стрес-тестів платоспроможності, реакції керівництва кожного банку можуть як підвищити шанси банку на виживання, так і змінити вплив початкового шоку на решту банківського сектору чи інші фінансові компанії. Таким чином, вирішальним для реалістичності стрес-тестів ліквідності є набір припущень, які відображають реакцію керівництва,

зараження та вторинні ефекти, хоча досі їх було надзвичайно важко змодельовати [41].

Аналіз вітчизняних наукових джерел [6; 11; 16-18; 21] дозволяє сформувати систему показників для оцінки ліквідності банку (рис. 1.7).

Показник	Розрахунок	Нормативне значення
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	Високоліквідні активи / Робочі активи	$\geq 20 \%$
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	Дохідні активи / Загальні зобов'язання	$\leq 70-80 \%$
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів	Видані активи / Залучені депозити	$\leq 100 \%$
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	(Високоліквідні активи + майно) / Загальні зобов'язання	$\leq 70-80 \%$
Норматив миттєвої ліквідності	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	не менше 20%
Норматив поточної ліквідності	Активи / Зобов'язання	не менше ніж 40 %
Норматив короткострокової ліквідності	Ліквідні активи / Короткострокові зобов'язання	не менше ніж 20 %
Співвідношення кредитів та депозитів	Кредити клієнтам / Кошти клієнтів	≤ 1

Рисунок 1.7. Основні показники оцінки ліквідності банку та порядок їх розрахунку

Джерело: сформовано автором на основі [6; 11; 16; 17; 18; 21]

Крім зазначених коефіцієнтів, для оцінки ліквідності використовують й інші показники. Аналіз цих показників в динаміці дозволяє виявити тенденції

та своєчасно вжити необхідні заходи для підтримання належного рівня фінансової стійкості.

Зокрема, в Україні введено нові нормативи ліквідності у банках, які передбачені «Базелем III» (рис. 1.8).

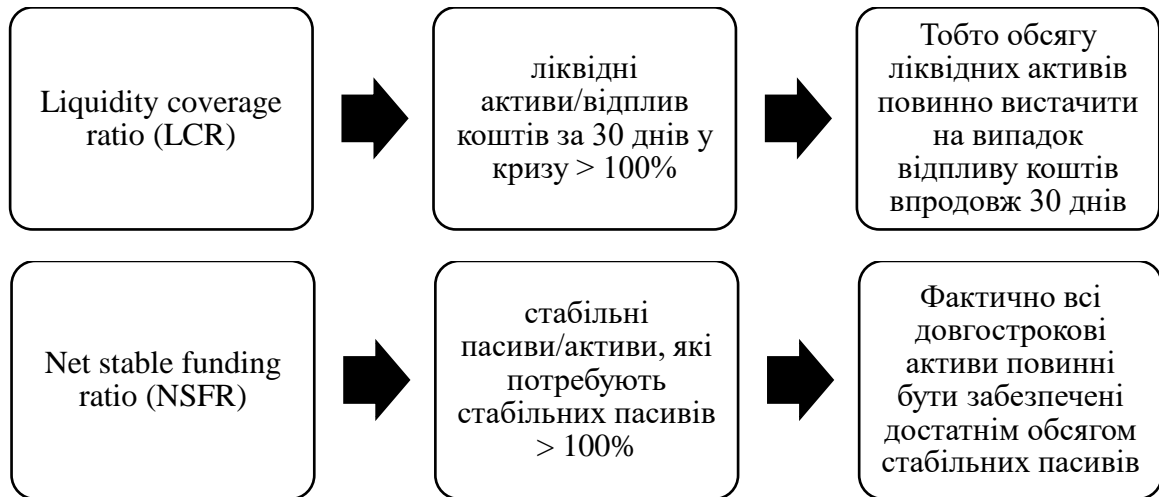

Рисунок 1.8. Нові нормативи ліквідності банку за Базелем III

Джерело: [12]

Важливо пам'ятати, що ліквідність – це комплексна характеристика, тому її оцінка повинна базуватися на системному підході та врахуванні взаємозв'язків між різними показниками. Лише за умови всебічного аналізу можна отримати об'єктивну картину ліквідності банку та розробити ефективні заходи для забезпечення його стабільного та успішного функціонування.

1.3. Особливості управління ліквідністю як складовою фінансової безпеки банку

Банки хочуть якомога ефективніше управляти своєю ліквідністю, особливо ті, які працюють у кількох країнах і, отже, мають рахунки в багатьох різних банках. Управління ліквідністю таким чином може бути особливо складним, а ефективне управління ліквідністю банку покладається на

централізований процес, щоб отримати повну видимість стану ліквідності компанії. Управління ліквідністю можна зробити більш ефективним за допомогою цифрових технологій і доступу до джерел інформації про казначейські відділи компанії.

Управління ліквідністю — це активний процес забезпечення того, щоб у банку були готівкові кошти для виконання своїх фінансових зобов'язань у момент їх погашення. Це критично важливий компонент фінансової діяльності, оскільки безпосередньо впливає на оборотний капітал банку. Таким чином, ця діяльність охоплює:

- управління оборотним капіталом;
- управління валютою;
- управління фінансовими ризиками.

Простіше кажучи, це управління всіма фінансовими справами банку, такими як залучення коштів із різних джерел, управління валютою, грошові потоки та різні стратегії та процедури фінансування.

Управління ліквідністю складається з двох етапів, які потребують різних методів для досягнення своїх цілей. Перший крок — отримати огляд поточного та минулого грошових потоків; другим кроком є розробка плану очікуваного майбутнього грошового потоку.

Постійний моніторинг руху грошових коштів є основною передумовою надійного управління ліквідністю. Чим ретельніше ви зможете контролювати грошові потоки, тим краще. Оптимально, якщо ви можете бачити поточний грошовий потік у режимі реального часу, тобто ви можете в будь-який момент побачити, які доходи та витрати відбуваються на рахунках компанії.

Якщо ви також створите огляд минулих грошових потоків, ви також зможете побачити, на що компанія регулярно витрачає гроші (наприклад, повторювані витрати, такі як виплата зарплати та загальні операційні витрати). Це дозволяє ефективно контролювати витрати та дає глибше розуміння ситуації з готівкою компанії.

На другому кроці дані про минулі та поточні грошові потоки вдосконалюються та створюється план на найближчі тижні та місяці. Регулярні виплати можна легко включити в планування, тоді як для інших витрат і доходів вводяться орієнтовні значення.

Для того, щоб оцінки найкраще відображали реальність, важливо якомога реалістичніше відображати розвиток бізнесу. Для цього часто необхідно підтримувати зв'язок із відділами продажів та іншими відділами, щоб на основі аналізу клієнтів і ринку можна було отримати реалістичні значення майбутніх доходів.

Якщо плануються інвестиції, їх також необхідно включити в планування, тобто коли будуть зроблені інвестиції, коли ви отримаєте позику та наскільки високі внески позики, які ви повинні повертати щомісяця.

Найважливіші речі, які можна отримати від точного планування грошових потоків, включають:

Покращений кредитний рейтинг: надійний план грошових потоків дозволяє фінансовим командам аналізувати доступний кредит, збільшуючи ймовірність забезпечення фінансування від інвесторів або кредиторів.

Краще управління ризиками ліквідності: фінансові директори мають попередні попередження про потенційні ризики і можуть вжити коригувальних заходів відповідно, з більш глибоким розумінням несподіваних проблем.

Підвищена прибутковість: легше відстежувати неробочий готівку та використовувати її для капітальних інвестицій, акцій, злиттів та поглинань тощо. Це допомагає компаніям отримати конкурентну перевагу.

Управління банківською ліквідністю - це робота фінансового відділу банку, відповідальність якого полягає в мінімізації ризику ліквідності та забезпеченні того, щоб завжди було достатньо ліквідного грошового потоку для виконання поточних та майбутніх боргових зобов'язань.

Належна практика управління ліквідністю визначається набором елементів, включаючи:

1. Повна прозорість усіх грошових притоків та вихідних грошових потоків.
2. Постійний огляд та відстеження дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості.
3. Створення точного та детального прогнозу грошового потоку та стратегії управління ліквідністю, яка планує на майбутнє, що дозволяє поточний та очікуваний розвиток бізнесу.
4. Динамічне планування.
5. Регулярне оновлення фінансових планів та порівняння цільової ефективності.

Хоча вищезазначені елементи управління ліквідністю банку є головним пріоритетом фінансиста, банки також хочуть збільшити оборот, але збільшення обороту залежить від додаткових грошових інвестицій, що може дещо суперечити меті забезпечення ліквідності.

Залежно від визначеного рівня ліквідності застосовують відповідні інструменти регулювання (рис. 1.9).

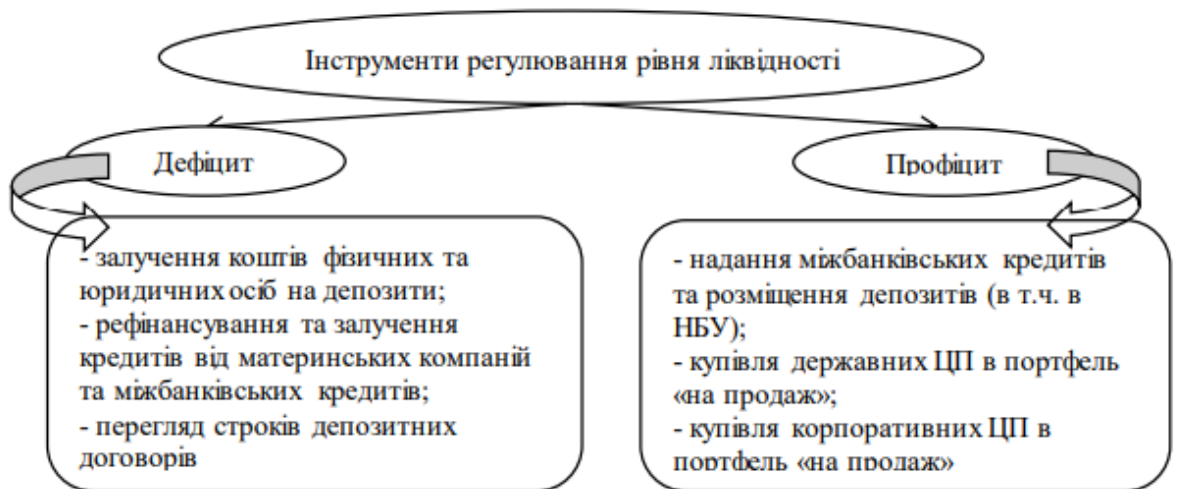

Рисунок 1.9. Інструменти регулювання рівня ліквідності банків

Джерело: [7]

Отже, ще однією особливістю відмінного управління ліквідністю є здатність банку розробляти стратегії, де є достатньо грошей для інвестицій, забезпечуючи при цьому платоспроможність компанії.

Міцна структура управління ризиками ліквідності є основою стратегії фінансового управління банку. Це допомагає забезпечити його здатність

виконувати свої грошові та заставні зобов'язання, бухгалтерську ліквідність (здатність сплачувати поточні та майбутні борги), а також наявність достатніх грошових резервів, високоцінних ліквідних активів та відданих кредитних ліній.

Позиція ліквідності банку динамічна, і навіть з детальним плануванням ліквідності та прогнозуванням грошових коштів вона може змінюватися відповідно як до ділових, так і до ринкових умов.

Зміна ринкових умов може бути як очікуваною, так і несподіваною, і може вплинути на фінансові показники, тому для ефективного управління ліквідністю у разі кризи грошових потоків банку скарбники повинні дивитися як на статичну, так і на динамічну ліквідність.

НБУ також проводить управління ліквідністю як окремих банків так і всієї банківської системи (рис. 1.10).

Надійні стратегії управління ліквідністю надзвичайно важливі, коли справа доходить до прийняття інвестиційних рішень, але можуть бути складними для підприємств, що працюють у різних країнах та валютах, а також ведення рахунків у кількох банках та фінансових установах. Позиція ліквідності банку багато в чому визначається її практикою управління грошовими потоками. Управління грошовими потоками - це відстеження грошей, що надходять у ваш бізнес, і порівняння їх з грошима, що виходять, такими як рахунки, заробітна плата та витрати на майно.

Управління ліквідністю — це палиця з двома кінцями, оскільки відсутність достатньої кількості ліквідних коштів може створити серйозні проблеми для фінансового здоров'я банку, а надто велика кількість готівки в касі знизить його прибутковість.

Рисунок 1.10. Регулювання ліквідності банків НБУ

Джерело: сформовано автором на основі [31-32]

Ефективне планування ліквідності — це одночасно виклик і можливість, оскільки важливо підтримувати баланс між ліквідністю та прибутковістю за допомогою ефективного управління грошовими коштами, маючи при цьому достатньо ліквідних коштів для виконання короткострокових зобов'язань.

Висновки до розділу 1

Ліквідність – це ризик для доходів і капіталу банку, що виникає через його неспроможність своєчасно погасити борг в момент їх погашення, не зазнаючи неприйнятних втрат. Керівництво банку повинно забезпечити наявність достатньої кількості коштів за прийнятною ціною для задоволення потенційних потреб як з боку джерел фінансування, так і з боку позичальників. З усієї класифікації видів ліквідності існує декілька типів, які відіграють

вирішальну роль на фінансових ринках та в економічних системах: ліквідність готівки, активів, фінансування, ринку, балансу, системна ліквідність.

У світовій практиці оцінку ліквідності банківського сектору використовують стрес-тести. Стрес-тести ліквідності традиційно використовуються фінансовими органами для оцінки суттєвості ризику ліквідності в банківському секторі. Аналіз вітчизняних наукових джерел дозволяє сформулювати систему коефіцієнтів для оцінки ліквідності банку. Ліквідність – це комплексна характеристика, тому її оцінка повинна базуватися на системному підході та врахуванні взаємозв'язків між різними показниками. Лише за умови всебічного аналізу можна отримати об'єктивну картину ліквідності банку та розробити ефективні заходи для забезпечення його стабільного та успішного функціонування.

Управління ліквідністю — це активний процес забезпечення того, щоб у банку були готівкові кошти у момент боргового погашення. Управління ліквідністю складається з двох етапів, які потребують різних методів для досягнення своїх цілей. Перший крок — отримати огляд поточного та минулого грошових потоків; другим кроком є розробка плану очікуваного майбутнього грошового потоку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ЛІКВІДНОСТІ АТ “ПРИВАТБАНК” ТА АТ «ОЩАДБАНК»

2.1. Загальна характеристика діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «ОщадБанк»

Акціонерне товариство комерційний банк «Приватбанк» (АТ КБ «Приватбанк»), як і акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (АТ «Ощадбанк») — банки з державним капіталом. Обидві банківські установи надають широкий перелік послуг підприємствам та населенню. У банківському секторі Приватбанк існує з 1992 року та є його провідним банком. Частка держави становить 100% акцій (дод. А). В свою чергу до 1991 року Ощадний банк вже функціонував як частина єдиної банківської системи СРСР під назвою «Ощадбанк СРСР». Проте після проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року розпочався процес відокремлення українського Ощадного банку від радянської системи.

Основні відомості про АТ КБ “ПРИВАТБАНК” подано на рис. 2.1.

Повне найменування юридичної особи	• акціонерне товариство комерційний банк "Приватбанк"
Організаційно-правова форма власності	• Акціонерне товариство
Адреса	• 01001, місто Київ, вулиця Грушевського, будинок 1-Д
Дата реєстрації	• 19.03.1992
ЄДРПОУ	• 14360570
Керівник	• Бьош Герхард
Статутний капітал	• 206 059 743 960.00 грн
Основний вид діяльності	• 64.19 Інші види грошового посередництва
Додаткові види діяльності	• 64.92 Інші види кредитування; 64.99 Надання інших фінансових послуг (крім страхування та пенсійного забезпечення); 66.11 Управління фінансовими ринками

Рисунок 2.1. Загальна інформація про АТ КБ «Приватбанк»»

Джерело: [26; 39]

Структура управління банку (дод. Б) включає в себе: Наглядову раду, Голову правління в особі Герхарда Бьоша та інші відділи та комітети (рис. 2.2).

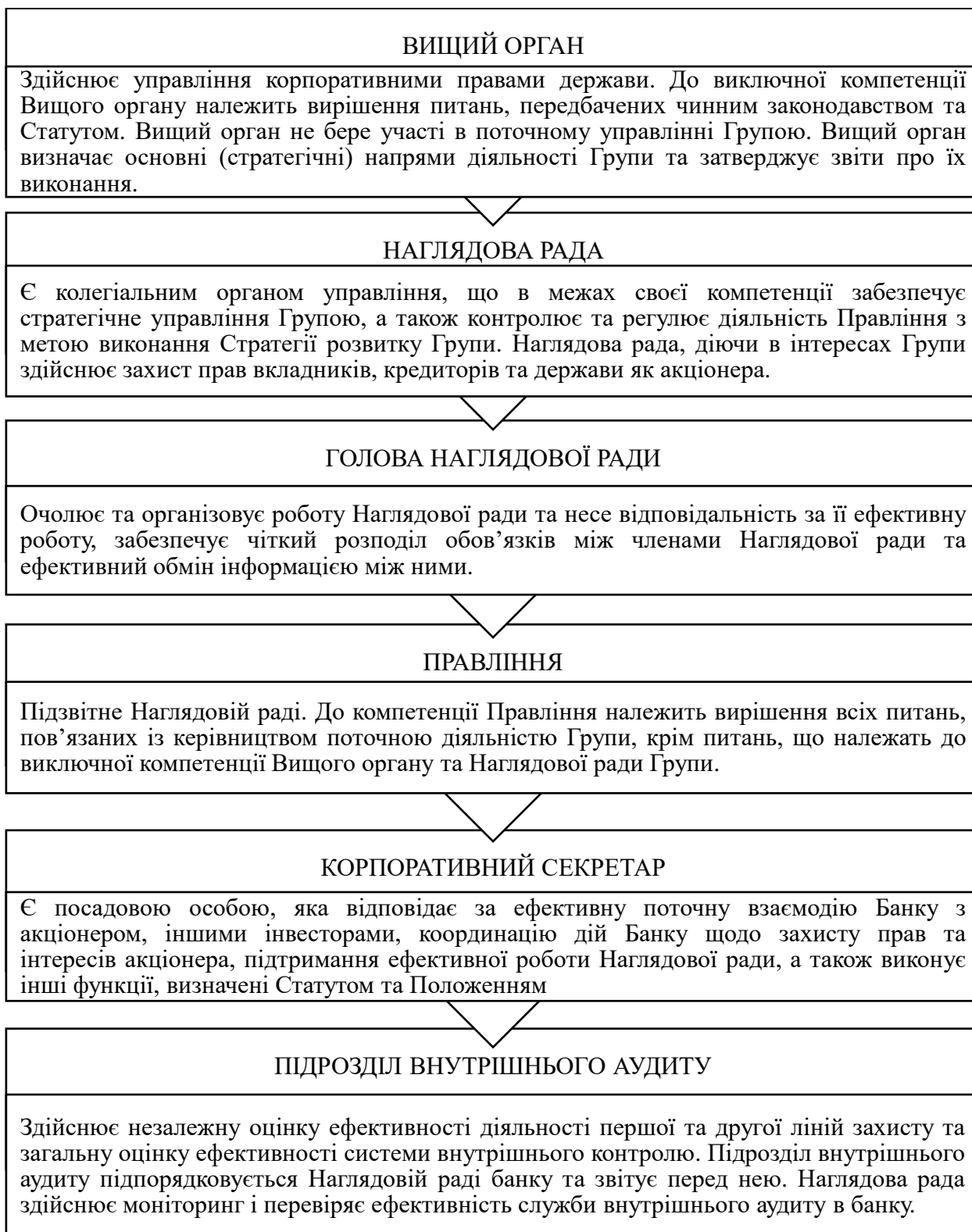

Рисунок 2.2. Структура управління АТ КБ «Приватбанк»»

Джерело: сформовано автором на основі [26; 39]

На вершині цієї структури є Загальні збори акціонерів, які є основним органом управління банком, однак не залучається до поточного управління Банком. В свою чергу Збори акціонерів визначають стратегічні напрями

діяльності Банку. Акціонери вибирають Наглядову раду, яка і здійснює стратегічне управління банком, контролює діяльність Правління та захищає інтереси акціонерів.

Наглядова рада призначає Голову Правління - виконавчу особою банку. Правління є колегіальним органом, який здійснює управління поточною діяльністю банку. До складу Правління входять заступники Голови Правління, керівники департаментів і підрозділів.

Організаційна структура АТ КБ «Приватбанк» включає в себе ряд департаментів і відділів, які відповідають за різні напрямки діяльності банку. АТ КБ "Приватбанк" – це лідер серед українських банків, має спрямованість на здійснення фінансових операцій для клієнтів установи. АТ КБ «Приватбанк» має багато нагород та займає провідні місця в рейтингах, що зазначено на офіційній сторінці банку [25].

Вершина організаційної структури АТ «Ощадбанку» така ж як і у АТ КБ «Приватбанк». Різниця помітна у структурних підрозділах АТ «Ощадбанку» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Організаційна структура АТ «Ощадбанк»

Підрозділ	Функції
1	2
Верховне керівництво	Керування загальною діяльністю банку, визначення стратегії та політики, прийняття важливих рішень
Департамент з розвитку бізнесу	Розвиток бізнесу, просування нових продуктів та послуг, співпраця з клієнтами та партнерами
Департамент фінансів та ризиків	Фінансове планування, управління ризиками, аналіз та контроль фінансової діяльності
Департамент інформаційних технологій	Розробка та впровадження інформаційних систем та технологій, підтримка роботи банківської інфраструктури
Департамент кредитування	Організація кредитування клієнтів, аналіз кредитного ризику, взаємодія з кредитними бюро
Департамент операцій та сервісу	Організація роботи відділень та забезпечення якісного обслуговування клієнтів, контроль якості послуг
Департамент з кадрів	Підбір та навчання персоналу, організація роботи зі стажуванням та підвищенням кваліфікації

1	2
Департамент з кадрів	Підбір та навчання персоналу, організація роботи зі стажуванням та підвищенням кваліфікації
Департамент маркетингу та комунікацій	Розробка та впровадження маркетингових стратегій, комунікація зі ЗМІ та громадськістю, організація подій та рекламних кампаній
Відділення та філії	Обслуговування клієнтів, надання послуг, проведення операцій з готівкою та безготівкових п

Джерело: складено на основі [1]

Розглянемо основні показники інфраструктури банків на рис. 2.3.

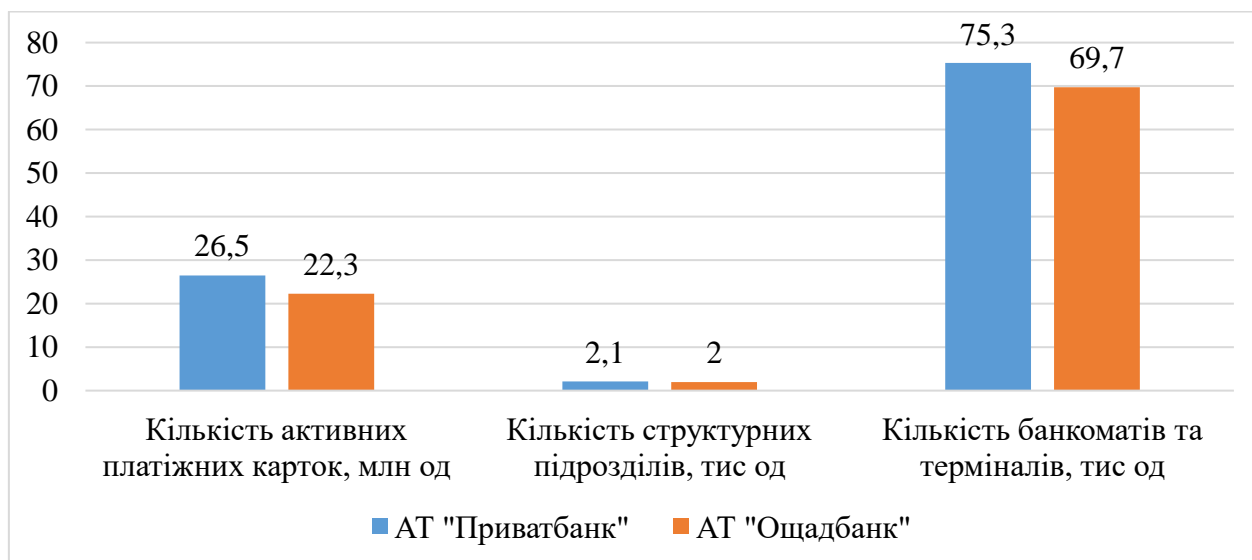

Рисунок 2.3. Показники інфраструктури АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» станом на 2023 рік

Джерело: сформовано на основі [2; 35-36]

Протягом періоду війни обидва банки не припинили свою діяльність жодного дня, забезпечуючи безперервне функціонування своїх електронних сервісів, мережі відділень і банкоматів. Сервіси банків стали важливим чинником для виживання підприємців та опорою для громадян, зокрема для вимушених мігрантів.

Протягом 2023 року кількість міжнародних переказів через АТ КБ «Приватбанк» зростає на 16%, а загальна сума переказів - на 7%. Наразі мережа обслуговування банку є найбільшою і найдоступнішою, налічуючи 1 108

працюючих відділень, 6405 банкоматів, 10120 терміналів самообслуговування та 223 тис POS-терміналів [25].

В свою чергу АТ «Ощадбанк» до 2024 року перетворився на потужний фінансовий інститут з розгалуженою філіальною мережею по всій Україні. Асортимент банківських продуктів і послуг охоплює весь спектр класичних і новітніх банківських сегментів, від традиційного ощадного банкінгу до преміального обслуговування та фінтех-рішень. Чисельність клієнтської бази банку зростає до мільйонів громадян України та сотень тисяч юридичних осіб і суб'єктів бізнесу.

Розглядаючи рис. 2.4 бачимо, що клієнтська база АТ КБ «Приватбанк» має позитивну зростаючу динаміку, що свідчить про успішну господарську діяльність установи. Після початку повномасштабної війни у 2022 році значна кількість бізнесів та фінансових установ зіштовхнулося із значними труднощами, в тому числі і АТ КБ «Приватбанк».

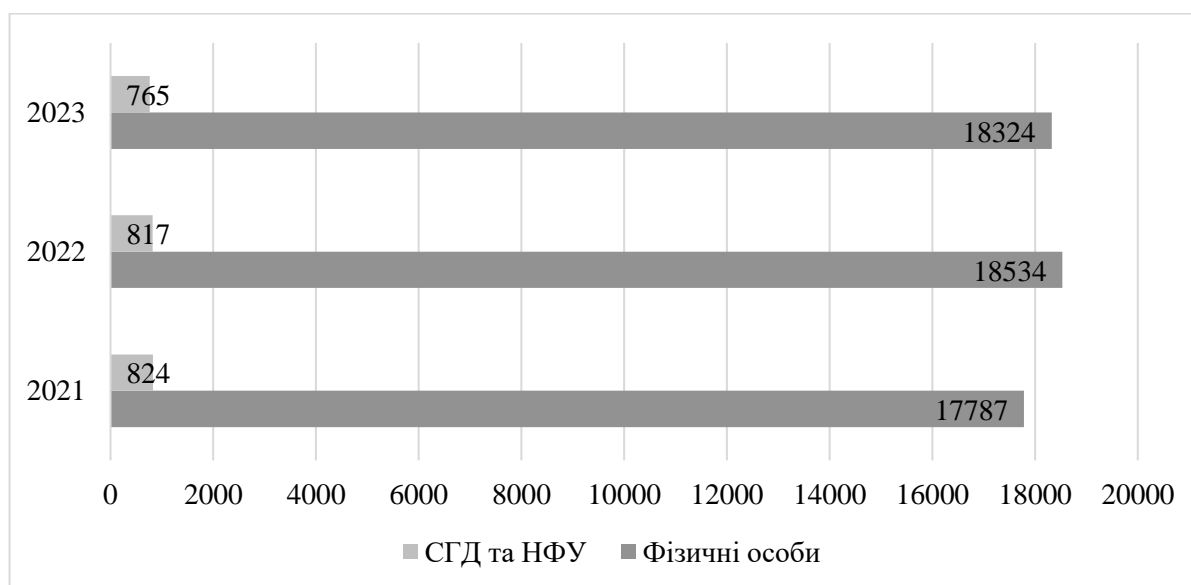

Рисунок 2.4. Кількість активних клієнтів АТ КБ «Приватбанк», тис осіб

Джерело: сформовано автором на основі [26; 35; 36]

Чи не ключовим для української економіки є масштаб частки ринку банків. За даними на 2023 рік для підтримки населення та бізнесу у період

війни АТ КБ «Приватбанк» реалізував додаткову низку заходів та програм (рис. 2.5).

ПРОГРАМИ ТА ЗАХОДИ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	
	впровадили нові кредитні програми для фізичних осіб та бізнесу: Кредитні канікули, Вихід з кредитних канікул, Реструктуризація (довгострокова), «Платіж 2,5%» (короткострокова реструктуризація) та «Прощення частини боргу», що було високо оцінено суспільством та банк здобув 1 місце у номінації "Найкраща кредитна підтримка населення під час війни" від «PaySpace Magazine Awards 2022»
	активізували підтримку бізнесу через нові та актуалізацію діючих програми фінансування, що дозволило профінансувати 19,8 тис. клієнтів на 23,86 млрд грн. Як наслідок - ПриватБанк піднявся на 5 позицій й зайняв 7-е місце по частці ринку кредитування бізнесу
	автоматично продовжили період дії карток на 1 рік, клієнту не потрібно звертатись до відділення банку для перевипуску, це стало особливо важливим клієнтам на тимчасово окупованих територіях
	реалізували оформлення нових та перевипуск діючих карток у Приват24
	зменшили тарифи за переказ власних коштів з кредитних карток
	для волонтерів відмінили комісії за поповнення рахунку та зняття готівки, створили окремі зручні та пільгові умови для обслуговування Благодійних організацій
	розвили діджитал карти «eПідтримка», яка після початку повномасштабного вторгнення зазнала модернізації і за її допомогою клієнти змогли отримувати від державні нові види виплат: виплата за вакцинацію COVID 19
	розробили та впровадили преміальні digital-картки всіх рівнів (без пластику), для забезпечення розрахунків картокою, відкриття додаткових і нових рахунків, перевипуску без візиту у відділення
	для бізнесу було впроваджено новий процес відео-зустрічей, що також спростило клієнтам оформлення банківських послуги без відвідування відділень
	вкладникам були запропоновані нові види вкладів та сервісів, а саме: спеціальний вклад для воєнних «Слава Героям», новий вклад «Капітал», можливість купувати іноземну валюту за вигідним курсом в еквіваленті до 100 тис. грн. щомісячно з подальшим розміщенням придбаної валюти на строкових депозитах
	для підтримки безготівкових розрахунків з початку 2022 року активно впроваджували застосунок «Термінал» для прийому оплати картками (більше 22 тис. підключень впродовж року)
	підтримували бізнес через розробку різноманітних інструментів в Приват 24 для бізнесу

Рисунок 2.5. Нові програми та заходи АТ КБ «Приватбанк»

Джерело: [25]

В свою чергу, важливим кроком в розвитку АТ «Ощадбанк» стала розробка та впровадження нової бізнес-моделі банку під гаслом «Ваш домашній банк». АТ «Ощадбанк» почав активно розвивати роздрібний бізнес, пропонуючи клієнтам широкий асортимент кредитних та депозитних продуктів, преміальне обслуговування, сучасні віддалені канали продажів. Паралельно тривала трансформація корпоративного бізнесу, зокрема, шляхом відкриття спеціалізованих відділень для обслуговування юридичних осіб. За даними на кінець 2023 року, банк займав 3 місце на ринку за активами (237 млрд грн), 2 місце за вкладками фізичних осіб (146 млрд. грн.) та 3 місце за кредитним портфелем (100 млрд грн). Загальна кількість клієнтів банку становить більше 22 млн осіб [1].

Серед нових застосунків та сервісів АТ КБ «Приватбанк», які були впроваджені з 2022 року варто виділити наступні (рис. 2.6).

ЗАСТОСУНКИ	Застосунок “Каса” для надання послуги фіскалізації на POS-терміналах Банку.
	Застосунок «ПриватКамера» який дозволяє дистанційно вивчати бізнес клієнта та надає можливість підприємцям, керівникам та представникам підприємств без відриву від виробництва передати в Банк необхідну інформацію про свій бізнес чи заставне майно з метою отримання фінансування
СЕРВІСИ	Сервіс “Бюджет”, який дає змогу одержувати онлайн актуальну інформацію щодо заборгованості/переплати за податками, дані про податкову, за розрахунками з якою виникла заборгованість та можливість сформувати платіж до бюджету із автоматично заповненими реквізитами і сплатити податки
	Сервіс “Інвойсинг” - для виставлення та оплати електронних рахунків-фактур юридичними особами та ФОП (B2B розрахунки)
	Сервіс “Електронна звітність”, який дозволяє ФОП складати і відправляти електронні звіти в державні органи в тому числі цілодобово.

Рисунок 2.6. Застосунки та сервіси АТ КБ “Приватбанк” запроваджені з 2022 року [25]

В цілому ж можемо говорити, що як АТ КБ «Приватбанк» так і АТ «Ощадбанк» є ключовими банками на фінансовому ринку України. Банки надають універсальне обслуговування для широкого спектра клієнтів і займають лідируючі позиції на українському ринку в роздрібному сегменті. Банки активно розвиваються послуги для малого і середнього бізнесу, а також працюють в корпоративному секторі у вибіркового порядку.

2.2. Оцінка фінансових результатів діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Капітал банку має важливе та першочергове значення у функціонуванні банку та забезпеченні його фінансової стабільності. Розглядаючи звітність банку простежується такі основні джерела формування капіталу (рис. 2.7).

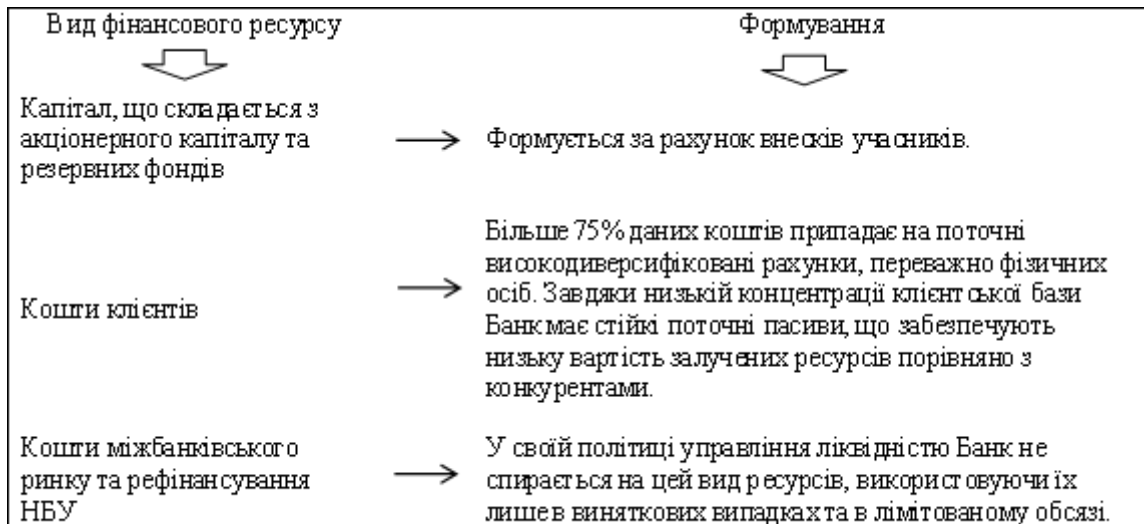

Рисунок 2.7. Джерела формування капіталу комерційного банку

Джерело: сформовано автором на основі [дод. Г-Д; Ж-З]

Загалом, фінансові ресурси банку включають власний та позиковий капітал (рис. 2.8).

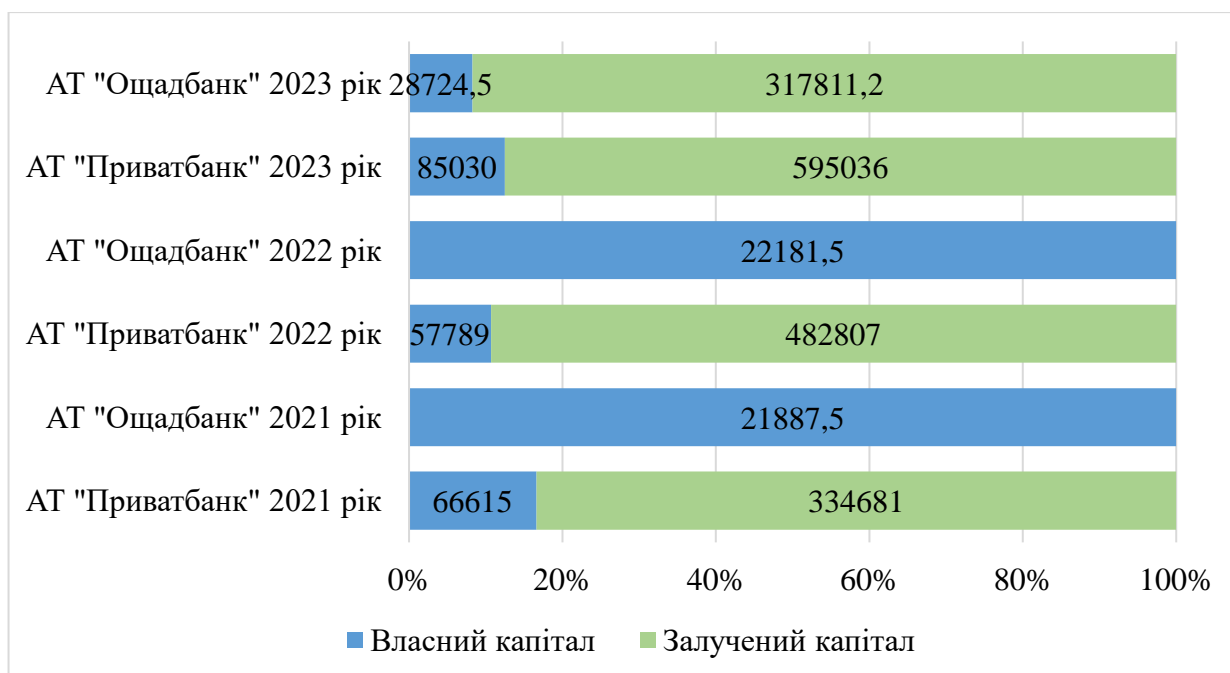

Рисунок 2.8. Структура ресурсів АТ КБ “Приватбанк” та АТ «Ощадбанк»,
млн грн

Джерело: сформовано автором на основі [дод. Г-Д; Ж-З]

Простежується значне переважання залучених коштів над позиковими в обох банків. При цьому у 2022 році спостерігається скорочення власного капіталу. Залучений капітал у 2022 році навпаки значно зріс. Зростання позикового капіталу у 2023 році говорить про досить ефективну депозитну політику підвищуючи довіру клієнтів до себе. Однак позитивним також відстежується зростання і власного капіталу в обох банків. При цьому, ріст власного капіталу АТ «Ощадбанку» за 2023 рік значний та становить 29,5% в порівнянні з 2022 роком. Це говорить про зміцнення фінансового стану банку та скорочення залежності від зобов'язань та запозичень. В структурі власного капіталу АТ «Ощадбанк» найбільшу вартість має акціонерний капітал. Його сума протягом 2023 року не змінюється. Зміни відбуваються у резервах банку та непокриту збитку. Так, значне скорочення непокриту збитку за рахунок

сукупного доходу та зростання резерву переоцінки інвестицій привело до зростання вартості власного капіталу за досліджуваний період.

Основними напрямками розподілу власного капіталу комерційних банків є [35-36]: статутний капітал, емісійний дохід, резерви, накопичений дефіцит.

На фінансовий результат впливають операції банку. Основними операціями як АТ КБ «Приватбанк» так і АТ «Ощадбанку» є депозитні та кредитні.

Структура кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» відображено на рисунку 2.9.

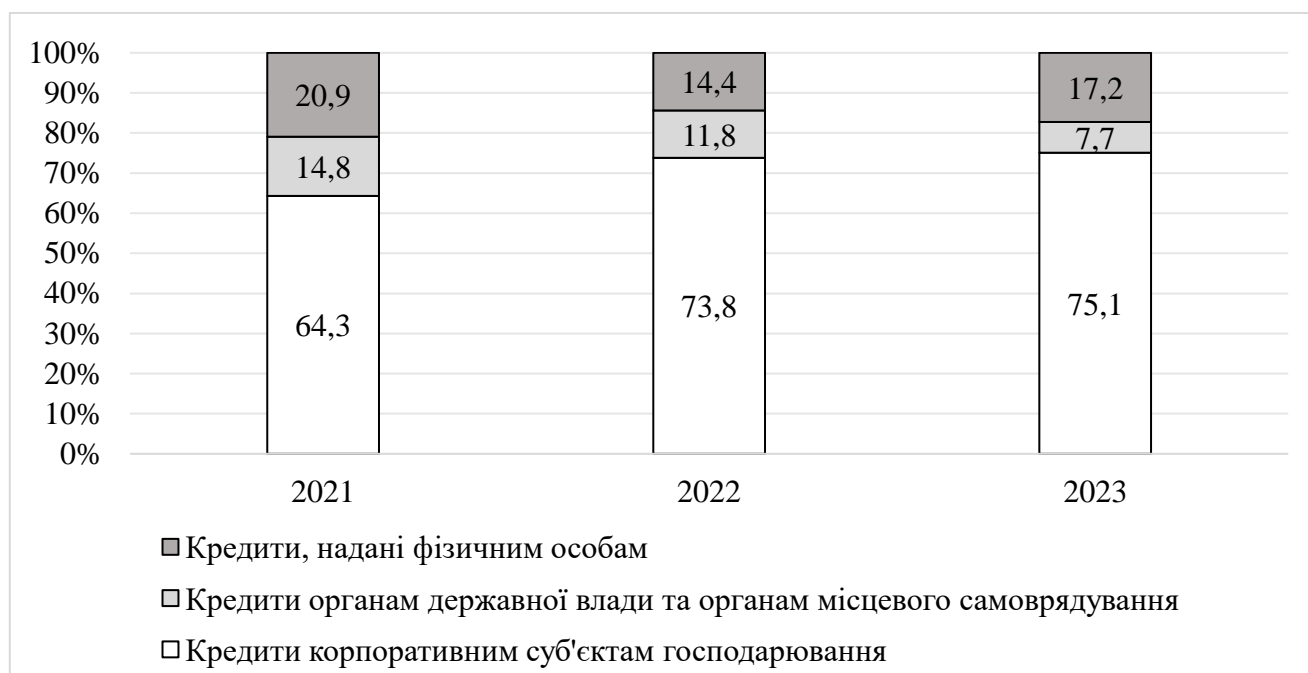

Рис. 2.9. Структура кредитного портфелю АТ «Ощадбанк», %

Джерело: [1]

Оскільки основним орієнтиром АТ «Ощадбанк» при організації кредитування є бізнес-клієнти, то в його кредитному портфелі велику частку займають кредити надані саме їм. Згідно рисунку 2.1 можна зрозуміти що АТ «Ощадбанк» продовжує зосереджуватись на корпоративних клієнтах, збільшивши їх частку з 64,3% у 2021 році до 75,1% у 2023.

Структуру кредитного портфелю фізичним особам АТ «Ощадбанк» представлено на рис. 2.10.

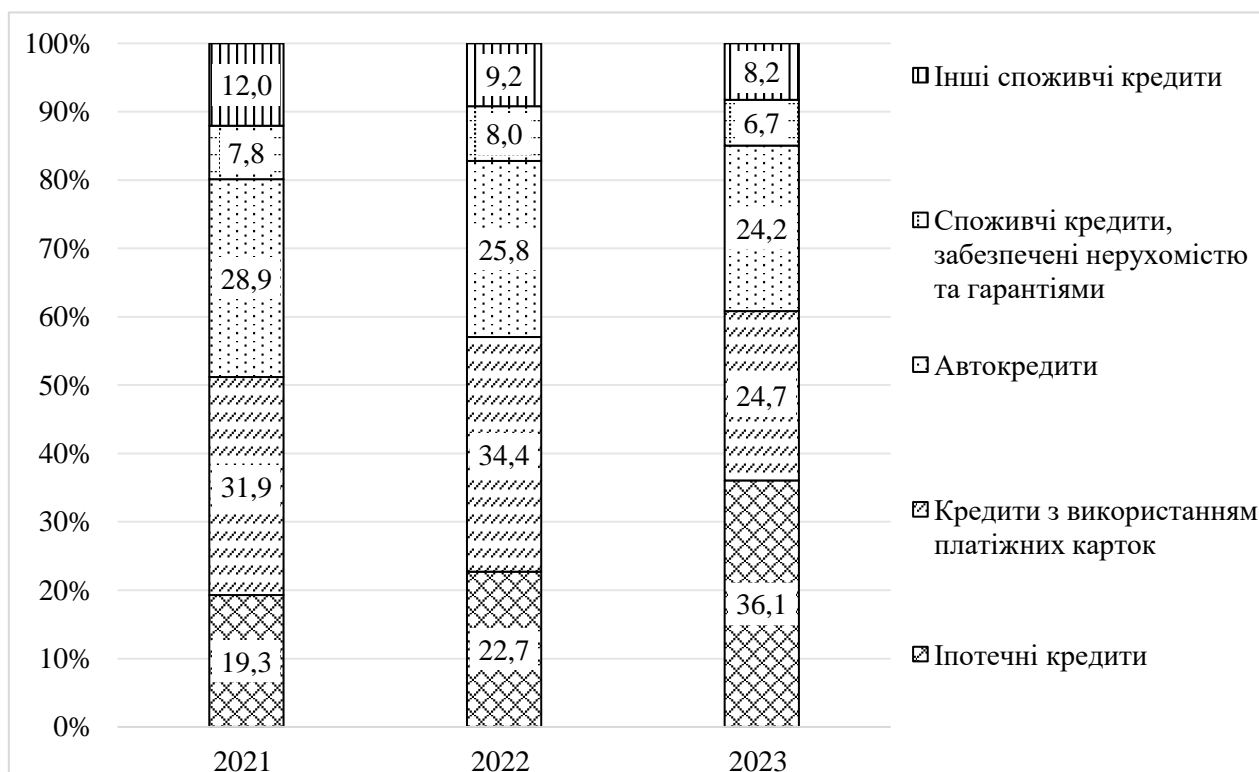

Рис. 2.10. Структура кредитного портфелю фізичним особам АТ «Ощадбанк», %

Джерело: [1]

Простежується переважання іпотечного кредитування та ріст їх частки з року в рік. Також, значна частка належить автокредитам, однак вона має тенденцію до скорочення.

Розглядаючи структуру кредитного портфеля клієнтам АТ «Приватбанку» (рис. 2.11), бачимо, що тут переважають кредити за фінансовим лізингом. Їх частка у 2021 році складала 68%, а у 2023 – 14,1%. Така динаміка знову ж таки пов'язана з військовою агресією росії проти України. Це привело до низки ризиків та значних втрат в цілому в країні, які в свою чергу відтермінували попередні стратегічні плани та цілі банківського сектору на післявоєнний період.

Щодо іпотечного кредитування, то тут простежується скорочення на 43% та іншим кредитам на 84,3%. Це говорить про більшу довіру населення до іпотечного кредитування саме в АТ «Ощадбанку». Цікавим фактом є те, що загальна вартість портфеля АТ КБ «Приватбанк» скоротилася 49,6%.

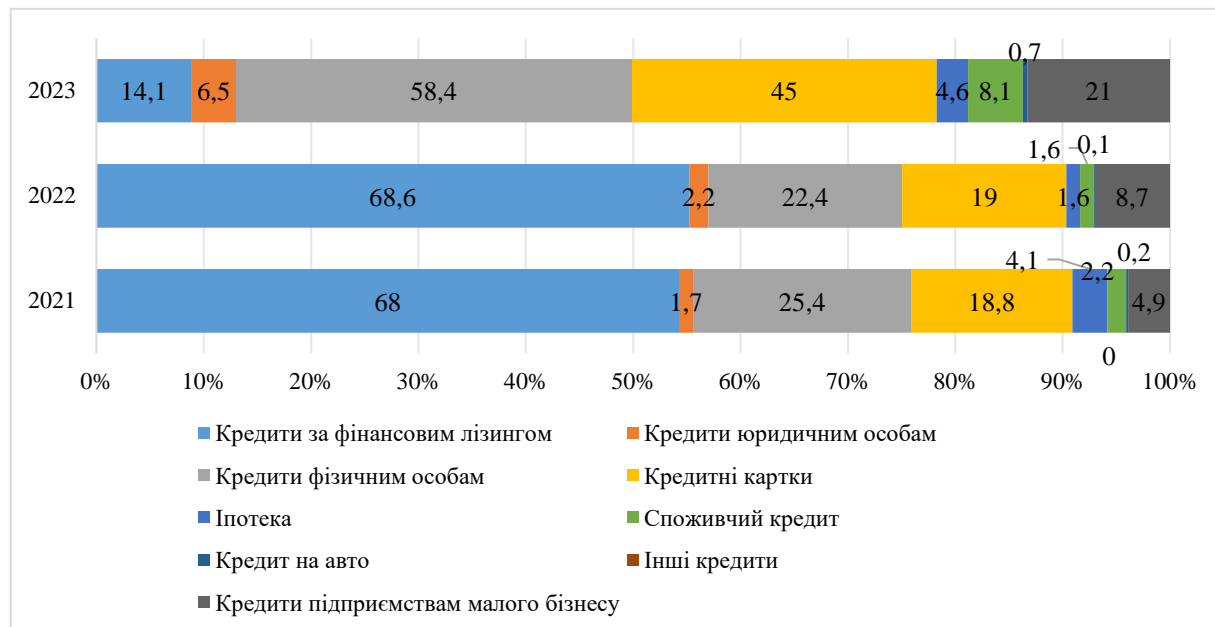

Рисунок 2.11. Структура кредитного портфеля АТ «Приватбанк»

Джерело: сформовано автором на основі [35-36, с. 108]

Сума кредитів фізичним особам зростає на 16%. Найбільше зростання простежується по споживчому кредитуванню – на 82,5%.

Простежується зростання кредитування бізнесу у 2022 році майже вдвічі. У 2023 році Банк продовжив нарощувати суми виданих кредитів бізнесу.

Зростання кредитного портфеля АТ КБ «Приватбанк» викликано підтримкою бізнесу, шляхом видання кредитів за зниженою відсотковою ставкою. Така політика банку була спрямована перш за все на підтримку бізнесу та економіки України в цілому. Це дало свої результати.

Розглядаючи динаміку кредитування бізнесу АТ КБ «Приватбанк» за галузями економіки [35, ст. 114], простежуємо зростання кредитування в галузях, що мають першочергове значення для функціонування економіки: галузі рослинництва, роздрібна і оптова торгівля, соціальний сектор, переробка сільськогосподарської продукції. Щодо АТ «Ощадбанк», то основу

кредитування клієнтів становлять такі сектори економіки як енергетика, сільське господарство та нафтогазова й хімічна промисловість.

Не менш важливий вплив на фінансовий результат мають зобов'язання банку. Динаміку зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» розглянемо на рис. 2.12.

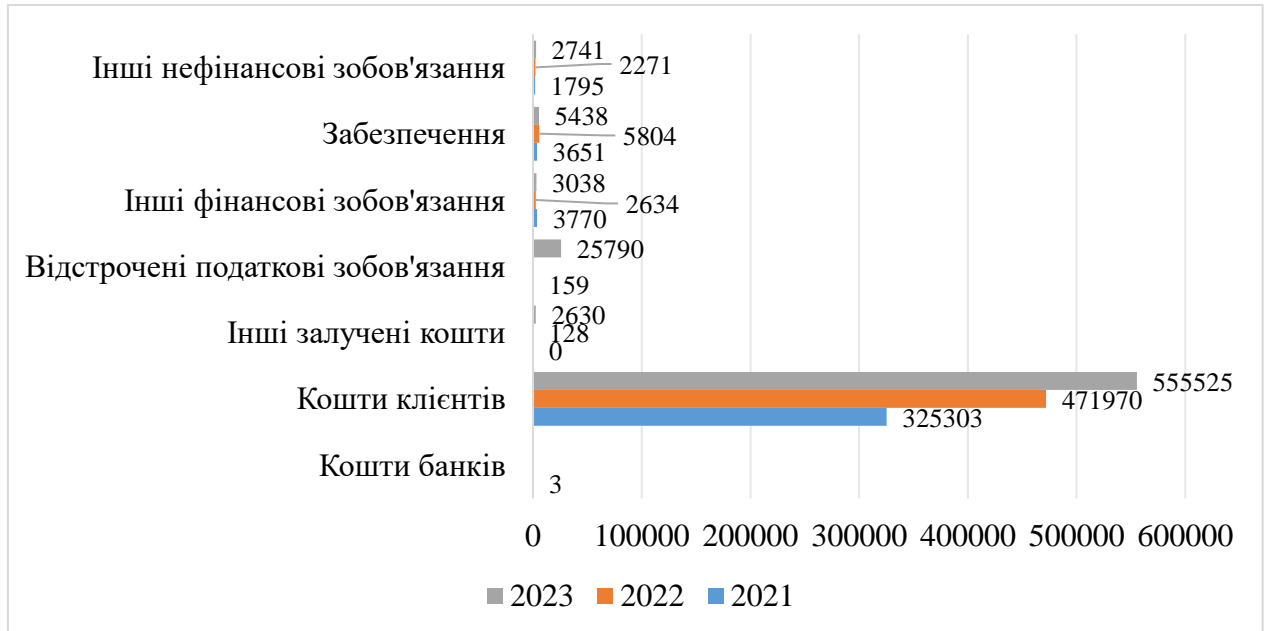

Рисунок 2.12. Динаміка зобов'язань АТ «ПРИВАТБАНК»

Джерело: сформовано автором на основі [дод. Г-Д]

Простежуємо ріст боргу банку на 77,8%. Заростання простежуємо в статті кошти клієнтів на 70,8%. Це пов'язано з ефективною депозитною політикою банку. Крім того їх частка в загальній сумі найбільша та становить 97,2% у 2021 році та 93,3% у 2023 році.

Інші залучені кошти зросли на 2630 млн грн. У 2023 році кредити, отримані від фінансових організацій включали кредити надані Банку державою відповідно до державної програми «Оселя» у гривні під ставку 3% річних строком погашення до жовтня 2043 року [35, с. 51].

Щодо, АТ «Ощадбанк» найбільшу частку в структурі зобов'язань також займають кошти клієнтів, переважно депозити фізичних осіб. При цьому їх частка зростає з 89,8% у 2021 році до 95,3% у 2023 році, що позитивно характеризує АТ «Ощадбанк». Також, важливим джерелом фінансування для банку залишаються запозичення від НБУ та інших кредиторів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Склад та структура зобов'язань АТ «Ощадбанк», млн.грн

Найменування статті	2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	Сума, млн. грн	%	Сума, млн. грн	%	Сума, млн. грн	%
Кошти банків	7608,3	3,6	543,3	0,2	366,4	0,1
Рахунки клієнтів	191452,8	89,8	233940,3	94,7	302944	95,3
Інші запозичені кошти	2818,3	1,3	2676,2	1,1	5361,9	1,7
Випушені єврооблігації	7908,1	3,7	6041,5	2,4	2935,6	0,9
Забезпечення	829,1	0,4	1180	0,5	939,5	0,3
Інші фінансові зобов'язання	534,5	0,3	607	0,2	608,7	0,2
Інші нефінансові зобов'язання	880,3	0,4	1289,9	0,5	1450,9	0,5
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	173,7	0,1	97,8	0,0	0	0,0
Субординований борг	879	0,4	716,4	0,3	250,8	0,1
Всього	213083,9	100	247092,5	100	317811,2	100

Джерело: [1]

Найбільш точно ефективність діяльності банку відбиває рівень його прибутковості, що визначається через порівняння процентних доходів та процентних витрат на виплату відсотків за залученими депозитами.

Розглянемо динаміку доходів та витрат для розуміння його фінансової діяльності (рис. 2.13).

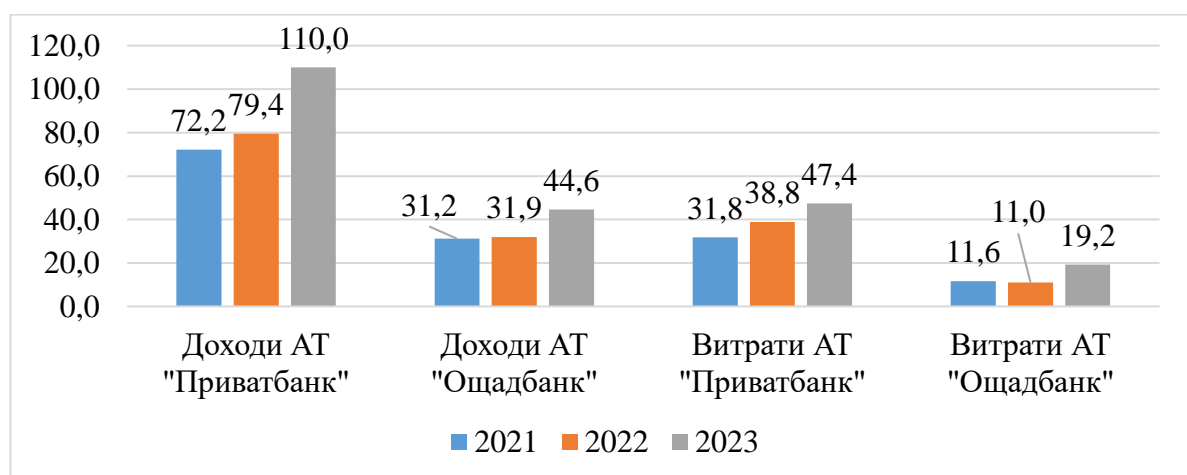

Рисунок 2.13. Доходи та витрати АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», млрд грн

Джерело: сформовано на основі [дод. Е-Є; І-І]

Бачимо, що доходи АТ КБ «Приватбанк» значно переважають так само як і витрати. Тобто масштаби діяльності АТ КБ «Приватбанк» набагато більші ніж АТ «Ощадбанку».

В цілому ж простежується зростання процентних доходів АТ КБ «Приватбанк» на 84,7%, при цьому процентні витрати зросли на 1,2%. Така динаміка є позитивною для ліквідності. Розгляд фінансової звітності банку показує, що комісійні доходи зросли на 18,6% або на 6532 млн грн і зросли комісійні витрати на 44,8% або на 5310 млн грн. Оскільки зростання комісійних витрат більше ніж доходів, то варто переглянути політику банку в даній сфері.

Щодо АТ «Ощадбанк», то у 2022 році загальні процентні доходи зросли на 5,6% порівняно з 2021 роком, сягнувши 22,54 млрд грн. Найбільшу частку в структурі процентних доходів традиційно займають доходи від кредитів, наданих клієнтам, які у 2022 році становили 10,61 млрд грн, що лише незначно вище показника 2021 року - 10,38 млрд грн. Це може свідчити про відносну стабільність кредитного портфеля банку та його обережну політику щодо розширення кредитування в умовах складної економічної ситуації та війни. Разом з тим за 2023 рік ми знову простежуємо зростання процентних доходів банку ще на 44,6%, що безумовно є позитивним для його роботи.

Разом з тим позитивно відбивається на роботі АТ «Ощадбанк» скорочення процентних витрат у 2022 році на 5,3%. Це забезпечило зростання чистого процентного доходу на 12,1%. За 2023 рік процентні витрати зросли на 83,3% через зростання частки депозитів, що привело до зростання чистого процентного доходу за підсумками 2023 року лише на 25% порівняно з 2022.

Негативним для АТ «Ощадбанку» є зростання комісійних витрат та скорочення комісійних доходів за досліджуваний період. Це може бути пов'язано з певним скороченням обсягів безготівкових розрахунків та операцій з платіжними картками в умовах війни та економічної кризи. Однак, через значний ріст операційного прибутку за 2023 рік, чистий прибуток банку за цей

період зріс на 836,3% порівняно з 2022. При цьому, що у 2022 році простежується його скорочення на 39,5%.

Як бачимо виявлення зростання витрат та доходів у 2023 році не суттєво вплинуло на загальний результат фінансової діяльності обох банків. Враховуючи ситуацію в Україні, яка склалася у 2022 році, а саме військова агресія росії, виявлені тенденції є закономірними. Водночас очевидною залишається необхідність жорсткого контролю над витратами, особливо в частині оплати праці, оптимізації обсягів та структури активів для підвищення їх дохідності, а також ефективного управління ризиками, в першу чергу кредитними, що дозволить мінімізувати збитки та зміцнити фінансову стійкість банку в умовах війни та економічної кризи.

Динаміку чистого процентного доходу банків можемо простежити на рис. 2.14.

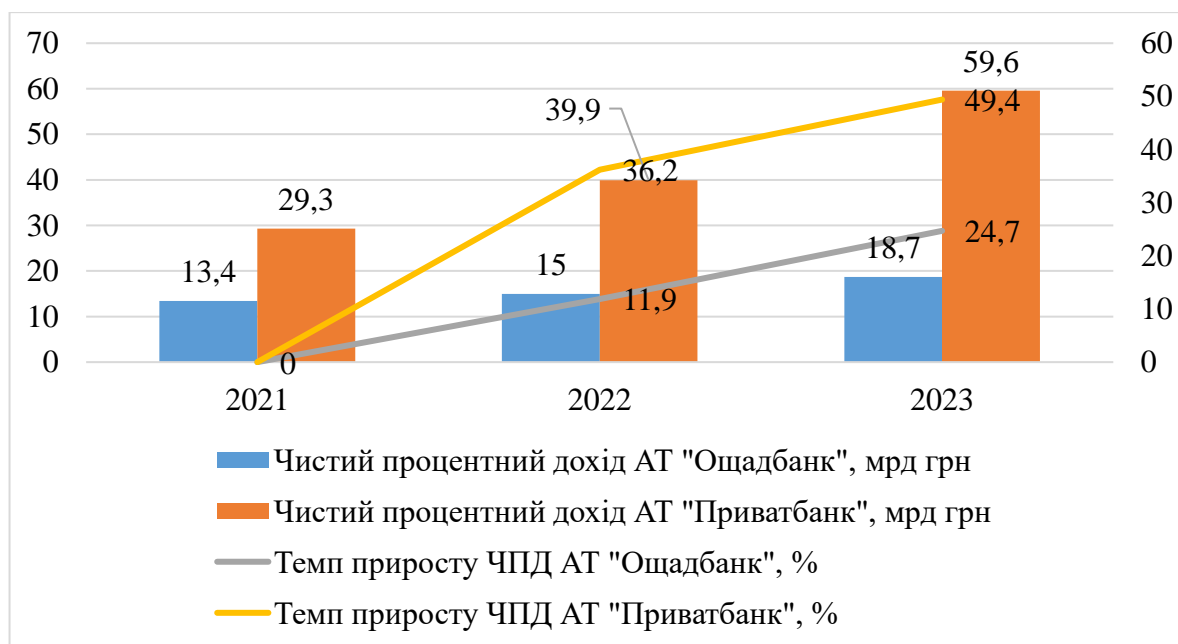

Рисунок 2.14. Динаміка чистого процентного доходу АТ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Джерело: сформовано автором на основі [дод. Е-Є; И-І]

Ріст чистого процентного доходу у 2022 році на 36,2% та у 2023 році на 49,4% у Приват банку та на 11,9% у 2022 та ще на 24,7% у 2023 у АТ

«Ощадбанк» говорить про виважену кредитну та депозитну політику банку. Крім того, це може свідчити про відсутність процентного ризику, оскільки отримане сальдо є позитивним, тобто розглядаючи ситуацію в якій банкам необхідно буде повернути всі проценти за залученими депозитами їх власникам, банку вистачить коштів, оскільки сума отриманих процентних виплат за кредит з боку позичальників більше. Таким чином, попри значне збільшення витрат за весь період, дохідність банків дала змогу вийти на позитивний фінансовий результат.

Загальний чистий прибуток також зростає (рис. 2.15).

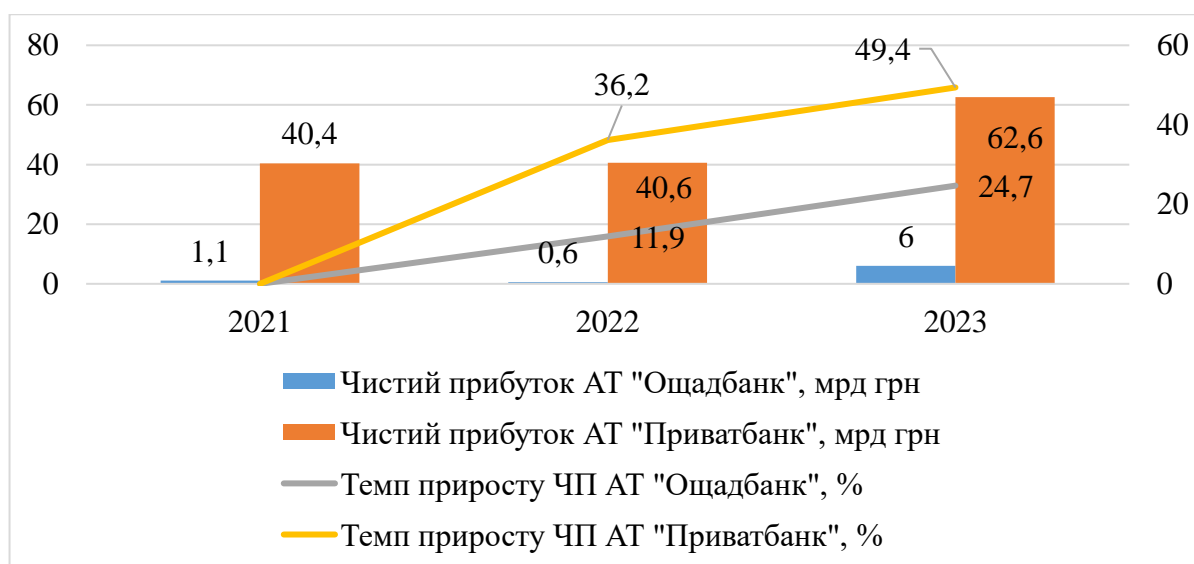

Рисунок 2.15. Динаміка чистого прибутку АТ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Джерело: сформовано автором на основі [дод. Е-Є; І-І]

Діяльність комерційних банків за всі роки аналізованого періоду є прибутковою. Проте у 2022 році темпи росту знизилися в обох банках і чистий прибуток скоротився. У 2023 році спостерігався приріст цього показника на 24,7% у АТ «Ощадбанку» та на 49,4% для АТ КБ «Приватбанк». Зменшення фінансового результату від діяльності у 2022 році пояснюється значним приростом витрат, при меншому приросту доходів.

Оцінка фінансових результатів комерційних банків показала стабільну роботу протягом останніх трьох років. Банки зуміли вистроїти ефективну депозитну та кредитну політику, що забезпечило зростання активів банку та нарощення доходів.

2.3. Планування, регулювання та аналіз ліквідності АТ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Ліквідність означає здатність банку виплачувати зобов'язання — цей термін також стосується здатності банку швидко продавати активи, щоб отримати готівку.

Планування ліквідності стосується практики управління готівкою та гарантування того, що у вас є достатньо, коли вам це потрібно. Це передбачає завчасне планування щоденних грошових витрат, а також запобіжне планування на випадок несподіваної події чи інвестиційної можливості.

Планування ліквідності може бути цінним активом для фінансового планування. Це передбачає забезпечення платоспроможності банку та може допомогти власникам передбачити, скільки ліквідності ви матимете.

Метою планування ліквідності є оцінка ймовірного рівня майбутньої ліквідності. Його можна використовувати для прогнозування фінансового майбутнього бізнесу та є дуже цінним, коли йдеться про оцінку ризиків. Дійсно, планування ліквідності є ключовим аспектом комплексного фінансового планування, яке включає планування фінансового результату, планування балансу та інші компоненти.

Оптимальне планування ліквідності також може допомогти отримати додатковий дохід. Це тому, що це дозволяє підприємствам вигідно інвестувати непотрібну рідину, як тільки це стає очевидним.

Для початку проведемо аналіз балансу банку (дод. Г-Д). За результатами 2021 року приріст банківських ресурсів порівняно з базовим роком збільшився на 18,7 млрд. грн, що склало 104,9% від показника

попереднього періоду, попри зростання капіталу на 26,1 %, тобто спостерігається достатній рівень власного капіталу банку та менш активне запозичення коштів. Проте в наступному році через війну динаміка власного капіталу негативна, зниження на 13,4%, але загалом банківські ресурси зросли на 34,7%. Це було спричинено зростанням залучених коштів.

За 2023 рік загальна величина банківських ресурсів зросла на 25,8% або на 139,4 млрд грн., що своєю чергою зумовленою стрімким зростанням власного капіталу та невеликим зростанням залучених коштів. Величина кредитів також зросла на 54,3 млрд грн., тобто банк зумів тримати стрімку динаміку росту виданих кредитів. Перевищення темпів зростання наданих кредитів над темпами зростання залучених коштів призводить до збільшення прибутковості.

Зростання величини банківських ресурсів загалом спричинене зростанням більшою мірою власного капіталу, при цьому динаміка надання кредитів ще більш стрімка, тобто банк веде дуже ефективну політику використання своїх ресурсів.

Для початку проведемо аналіз ліквідності активів банку (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Структура активів АТ КБ «Приватбанк» за рівнем їх ліквідності

АКТИВИ	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022 р. у % до	
1	2	3	4	5	6
Високоліквідні					
Грошові кошти та їх еквіваленти	52835	96380	152282	188,2	58,0
Інвестиції в цінні папери	222277	239752	271847	22,3	13,4
Всього	275112	336132	424129	54,2	26,2
Ліквідні					
Кредити та аванси банкам	26243	103837	134237	411,5	29,3
Кредити та аванси клієнтам	68218	68084	92019	34,9	35,2
Поточні податкові активи	9978	9079	4	-100,0	-100,0
Інші фінансові активи	2644	4309	9493	259,0	120,3
Всього	107083	185309	235753	120,2	27,2
Неліквідні					
Основні засоби	6074	5228	5127	-15,6	-1,9
Інвестиційна нерухомість	1989	2155	2340	17,6	8,6

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	1288	1389	1563	21,4	12,5
Інші нефінансові активи	9713	9189	9094	-6,4	-1,0
Відстрочені податкові активи	0	1100	1952	-	77,5
Всього	19064	19061	20076	5,3	5,3

Джерело: сформовано автором на основі [дод. Г-Д]

Так, простежується зростання високоліквідних активів банку на 54,2% протягом досліджуваного періоду. При цьому за 2023 рік порівняно з 2022 приріст склав 262%. Відбулося це за рахунок зростання суми грошових коштів та інвестицій.

Щодо ліквідних активів, то тут їх ріст склав 120,2% за три періоди та 27,2% за 2023 рік порівняно з 2022. Відбулося це за рахунок:

- зростання кредитів та авансів банкам на 411,5%;
- зростання кредитів та авансів клієнтам на 34,9%;
- скорочення поточних податкових активів на 100%.

Серед неліквідних активів трирічний темп приросту склав 5,3% і лише за 2023 рік їх вартість зросла на 5,3% порівняно з 2022. Відбулося таке зростання за рахунок:

- скорочення вартості основних засобів;
- росту вартості нематеріальних активів та інших нефінансових активів;
- зростанні відстрочених податкових активів.

Розглядаючи структуру активів АТ «Ощадбанку» за ступенем їх ліквідності, то на відмінну від АТ КБ «Приватбанку» (тут переважають високоліквідні активи), основу становлять ліквідні активи. Також значна частка неліквідних активів (табл. 2.4).

Так, простежується зростання високоліквідних активів АТ «Ощадбанку» на 246,6% протягом досліджуваного періоду. При цьому за 2023 рік порівняно з 2022 приріст склав 132,1%. Відбулося це за рахунок зростання суми

грошових коштів. Щодо ліквідних активів, то тут їх ріст за підсумками 2023 року порівняно з 2022 склав 15,8%. А трирічний приріст склав 28,%. Відбулося це за рахунок зростання кредитів наданих клієнтам та інвестицій.

Таблиця 2.4

Структура активів балансу АТ «Ощадбанк» за ступенем ліквідності,
млн. грн.

АКТИВИ	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. у % до	
				2021 р.	2022 р.
Високоліквідні					
Грошові кошти та їх еквіваленти	19001,3	28376,1	65850	246,6	132,1
Разом	19001,3	28376,1	65850	246,6	132,1
Ліквідні					
Кредити надані клієнтам	74754,1	83215,6	89109	19,2	7,1
Інвестиції	128686	143398,9	173447,7	34,8	21,0
Інвестиційна нерухомість	633,1	626,8	542,6	-14,3	-13,4
Разом	204073,2	227241,3	263099,3	28,9	15,8
Неліквідні					
основні засоби	6947,1	6521,2	10208,8	47,0	56,5
нематеріальні активи	2049,5	2106,5	2465,2	20,3	17,0
передплата з податку на прибуток	417,2	470,9	62,8	-84,9	-86,7
Інші фінансові активи	468,9	1319,8	746,5	59,2	-43,4
інші нефінансові активи	2014,2	3237,6	3237,8	60,7	0,0
Разом	11896,9	13656	16721,1	40,6	22,4

Джерело: сформовано автором на основі [дод. Ж-3]

Серед неліквідних активів АТ «Ощадбанку» трирічний темп приросту склав 40,6%, а лише за 2023 рік їх вартість зросла на 22,4% порівняно з 2022. Відбулося таке зростання за рахунок росту вартості основних засобів та нематеріальних активів, при цьому інші неліквідні активи банку скоротилися.

В цілому ж можемо зробити висновок про більшу ліквідність АТ КБ «Приватбанк» в порівнянні з АТ «Ощадбанку». Тобто, фінансова стратегія АТ КБ «Приватбанк» є більш виваженою та ефективною. Банк може вчасно розраховуватись зі своїми терміновими зобов'язаннями, що не можна сказати про АТ «Ощадбанк».

Для більш детального аналізу оцінимо ліквідність АТ КБ «Приватбанку», використовуючи відносні показники (рис. 2.16).

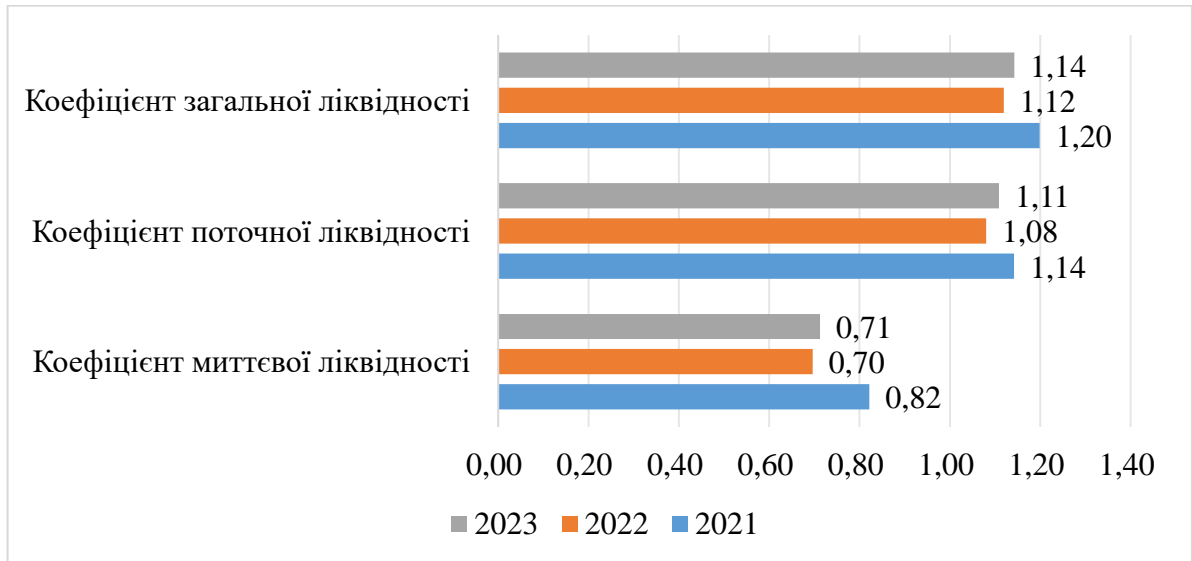

Рисунок 2.16. Динаміка показників ліквідності АТ КБ «Приватбанк»
Джерело: сформовано на основі [дод. Г-Д]

Оцінка показників ліквідності показала хороші результати. Показники АТ КБ «Приватбанк» відповідають нормативам.

Коефіцієнт миттєвої ліквідності вище нормативного значення ($>0,2$). Це говорить про високу частку високоліквідних активів банку і їх вистачає для погашення найтерміновіших зобов'язань. Позитивним є зростання даного показника в динаміці.

Поточна та загальна ліквідність має достатнє значення та вище 1, тобто активів банку вистачає для погашення зобов'язань. При цьому негативним є скорочення показника в динаміці на 0,03 за три роки.

Щодо, АТ «Ощадбанк», то тут простежується не такі хороші показники та динаміка до їх скорочення (рис. 2.17).

Коефіцієнт миттєвої ліквідності нижче нормативного значення однак зростає та досягає норми у 2023 році. Загальна ліквідність має достатнє значення та вище 1, тобто активів банку вистачає для погашення зобов'язань. При цьому поточна ліквідність банку низька та скорочується, що безсумнівно є негативним.

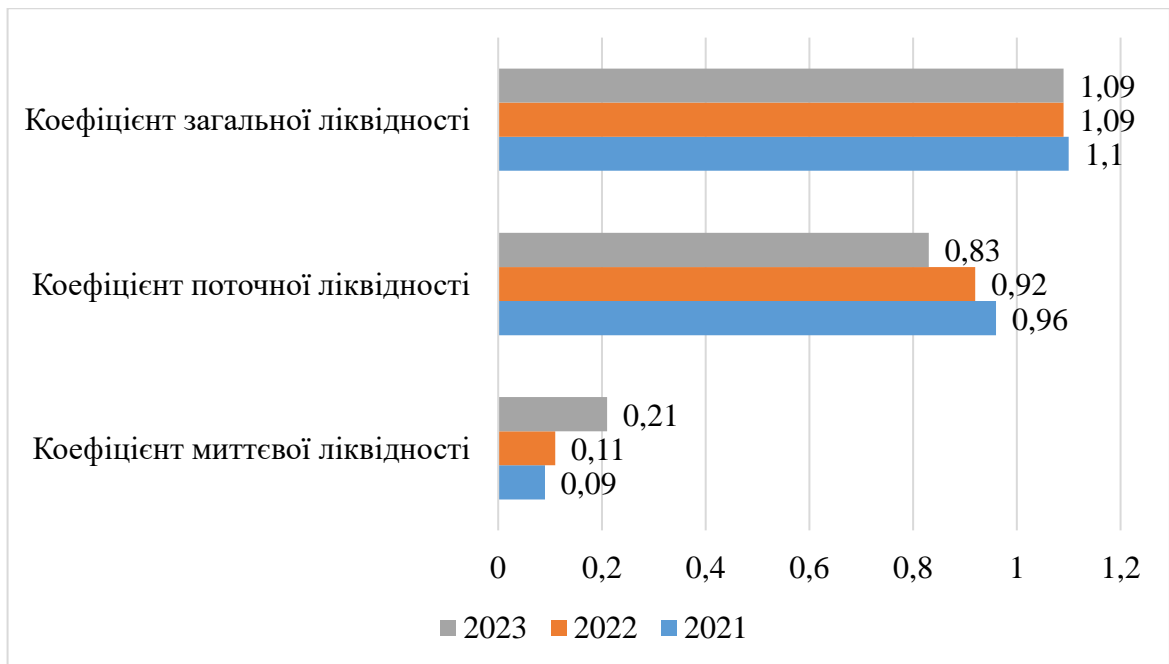

Рисунок 2.17. Динаміка показників ліквідності АТ «Ощадбанк»

Джерело: сформовано на основі [дод. Ж-3]

Таким чином, аналіз ліквідності показав, що за весь досліджуваний період, всі коефіцієнти ліквідності АТ КБ «Приватбанк» повністю відповідали нормативним значенням, та навіть їх перевищували. Що ми не можемо сказати про ліквідність АТ «Ощадбанку». Це підтверджує хороший фінансовий стан саме АТ КБ «Приватбанк». Простежується незначне погіршення стану обох банків у 2022 році, однак це сталося через введення воєнного стану та фінансового шоку банків. В подальшому як АТ КБ «Приватбанк» так і АТ «Ощадбанк» переглянули свою діяльність та досягли значних результатів. Ліквідність активів АТ КБ «Приватбанку» зростає, отже вибрана ним стратегія є правильною.

Слід зазначити, що підтримання оптимального балансу між достатністю капіталу та ліквідністю є складним завданням для будь-якого банку. З одного боку, надмірна капіталізація може обмежувати прибутковість та ефективність використання ресурсів. З іншого боку, недостатній рівень ліквідності може негативно позначитися на здатності банку обслуговувати свої зобов'язання. Тому АТ КБ «Приватбанк» повинен ретельно збалансовувати ці два аспекти,

забезпечуючи достатній буфер капіталу та підтримуючи адекватний рівень ліквідності для безперебійного функціонування.

2.4. Контроль та моніторинг ліквідності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Ліквідність відображає здатність фінансової установи фінансувати активи. Ліквідність має важливе значення в усіх банках для компенсації коливань балансу та забезпечення коштів для зростання. Управління коштами передбачає оцінку потреб у ліквідності та задоволення цих потреб економічно ефективним способом. Ефективне управління коштами вимагає, щоб фінансові установи оцінювали та планували потреби в ліквідності протягом різних періодів і розглядали, як потреби у фінансуванні можуть змінюватися за різних сценаріїв. Банки повинні підтримувати достатній рівень готівки і перспективних позикових ліній для задоволення очікуваних і непередбачених потреб у ліквідності.

Банки створюють ліквідність шляхом фінансування неліквідних активів зобов'язаннями. Маючи сильні посередницькі навички, банки надають ліквідність вкладникам і позичальникам, які отримують кредити для фінансування інвестиційних можливостей.

Рівень жорсткості регулювання може позитивно вплинути на здатність банків створювати ліквідність, оскільки більш жорстке нормативне середовище може зменшити схильність банків до надмірного ризику. Коли банки створюють ліквідність на ринку, вони наражаються на ризик ліквідності. Банки з вищим рівнем спроможності нести ризик можуть створювати більше ліквідності.

Позицію фінансової установи щодо ліквідності слід оцінювати на основі поточного рівня та перспективних джерел ліквідності порівняно з потребами

у фінансуванні, а також адекватності методів управління коштами щодо розміру, складності та профілю ризику установи.

Ефективні системи внутрішнього контролю створені для того, щоб гарантувати дотримання процесів затвердження та обмежень правління, а про будь-які винятки з політики швидко повідомляти вище керівництво та правління та негайно розглядати їх.

Ключовий внутрішній контроль передбачає регулярну оцінку незалежною стороною різних компонентів процесу управління ризиком. Огляд зазвичай оцінює ефективність програм управління, беручи до уваги складність профілю ризику. Установи можуть досягти незалежності, поклавши цю відповідальність на функцію аудиту або інших кваліфікованих осіб, незалежних від процесу управління ризиками. Щоб сприяти незалежності процесу перевірки, рецензенти зазвичай повідомляють про ключові проблеми, на які має звернути увагу аудиторський комітет для негайного вжиття заходів.

Управління ліквідністю має головне значення для банків, щоб зменшити ризику та виконати поточні зобов'язання швидко та без значних втрат

Впровадження ефективних стратегій, таких як прогнозна аналітика, у поєднанні з правильним програмним рішенням забезпечує численні переваги.

Надійне управління ліквідністю комерційних банків передбачає:

- Постійне відстеження грошових потоків;
- Диверсифікація потоків доходів та інвестиційних портфельів для включення високоліквідних активів;
- Постійний огляд дебіторської заборгованості та зобов'язань;
- Точне, детальне та постійно оновлюване планування на випадок непередбачених обставин.

Для подолання викликів банківській системі в сучасних умовах, як АТ КБ «Приватбанк», так і АТ «Ощадбанк» має проводити такі заходи управління ліквідністю:

1. Точний прогноз грошових потоків.

Без точного прогнозування неможливо передбачити стан банку в майбутньому. Отже, керівники не можуть розподілити готівку, що надходить, на довгострокові інвестиції, не обдумавши своє рішення. Банк також ризикує виявитися неготовим до нестабільності валютних курсів і потрясінь у фінансовій галузі.

Прогнозування потоків коштів АТ КБ «Приватбанк» включає обидві сторони рівняння — приплив і відтік. Він ґрунтується на детальних даних про минулі показники фінансової роботи банку та платежі, що мають виплачуватися в перспективі. Він також має враховувати важливіші економічні тенденції, наприклад федеральні процентні ставки.

Щоб забезпечити точність прогнозування отриманих коштів, АТ КБ «Приватбанк» автоматизував ручні процеси та централізував всі дані, необхідні для прогнозування.

2. Ефективніше управління заборгованістю дебіторів.

Ще одним ризиком є кредитори, які не сплачують свої платежі. Окрім платежів за кредитами, дебіторська заборгованість у банківській сфері включає інвестиційний прибуток, оплату рахунків та інші джерела доходу, які не стягуються негайно.

Надійний підхід до контролю дебіторів та їх боргу дозволяє АТ КБ «Приватбанк» гарантувати, що він отримає грошові надходження вчасно. Це запобігає ризику несподіваного дисбалансу між притоками та відтоками, що може зробити неможливим виконання своїх короткострокових фінансових зобов'язань.

3. Часті аналізи.

Ризики ліквідності постійно змінюються на основі таких факторів, які швидко змінюються: неотримана дебіторська заборгованість, сезонність, волатильність фондового ринку та іноземної валюти, грошово-кредитна політика держави. Тому АТ КБ «Приватбанк» не може зробити аналіз ліквідності один раз і залишити його без змін місяцями. Натомість деякі аналізи, як-от прогнози грошових потоків, переглядаються та оновлюються

принаймні щотижня або і щодня. Звичайно, коригування прогнозів і проведення систематичного аналізу є трудомісткими без відповідних інструментів. Тому АТ КБ «Приватбанк» використовує програмне рішення, яке автоматично:

- Агрегує всі дані, необхідні керівникам для проведення аналізу;
- Розраховує головні коефіцієнти ліквідності, такі як показник готівки та ліквідність;
- Використовує детальні, галузеві та макроекономічні дані для створення та коригування прогнозів;
- Враховує різні можливі сценарії прогнозування банківської ліквідності.

4. Централізувати всі фінансові дані.

Якщо фінансові дані залишаються розбитими між кількома програмними інструментами, управління ліквідністю неминуче буде неефективним. Це займе невиправдано більше часу та ресурсів, щоб об'єднати ці дані, оновити їх і осмислити. Це також наражає установу на ризик людської помилки. Щоб відстежувати ліквідність, усі дані АТ КБ «Приватбанк» доступні з одного інтерфейсу. Обраний інструмент управління ліквідністю враховує зовнішні фактори. Для цього АТ КБ «Приватбанк» автоматично отримує певні типи даних зі сторонніх джерел, наприклад: процентні ставки, темпи інфляції, курси акцій, курси іноземної валюти.

5. Запровадити прогнозну аналітику

Завдяки прогнозній аналітиці АТ КБ «Приватбанк» більше не потрібна велика команда аналітиків для прогнозування його ліквідності. Ця технологія на основі штучного інтелекту виконує роботу краще, ніж найкваліфікованіші аналітики, — за частку часу. Це тому, що алгоритми прогнозної аналітики банку можуть:

- Постійно коригувати прогнози на основі змін даних у реальному часі;
- Враховують сотні параметрів;

- Запускають складне моделювання для кількох сценаріїв за лічені секунди;
- Аналізує поточні ризики та екстраполює їх, щоб передбачити майбутні;
- Прогнозує час розрахунку та ймовірність відмови;
- Враховує зовнішні фактори впливу на банківську ліквідність (сезонні тенденції, курси валют, показники монетарної політики тощо);
- Постійно сканує та попереджає про порушення потоку коштів та інші проблеми;
- Прогнозна аналітика дозволяє розкрити весь потенціал гігабайтів даних і сотень індикаторів, від яких залежить банківська ліквідність.

Загалом, методи моніторингу за коштами АТ КБ «Приватбанк» та АТ КБ «Ощадбанк» гарантують, що установа здатна підтримувати рівень ліквідності, достатній для своєчасного виконання зобов'язань і задоволення законних банківських потреб своєї громади. Його практика відображає здатність установи управляти незапланованими змінами в джерелах фінансування, а також відповідати на зміни ринку, що здійснюють вплив на здатність швидко ліквідувати активи з мінімальними втратами. Крім того, практика контролю коштів гарантує, що ліквідність не підтримується за високі витрати або через надмірну залежність від джерел отримання коштів, які можуть бути недоступними під час фінансового стресу або несприятливих змін у ринкових умовах.

Висновки до розділу 2

В цілому ж можемо говорити, що АТ КБ «Приватбанк» є ключовим банком на фінансовому ринку України. Банк надає універсальне обслуговування для широкого спектра клієнтів і займає найбільшу частку на ринку України в роздрібному сегменті. Він активно розвиває послуги для бізнесу та працює в корпоративному секторі у вибіркового порядку. На

вершині цієї структури - Загальні збори акціонерів. Вони є основним елементом управління банком, однак не залучається до поточного управління Банком. В свою чергу Збори акціонерів визначають стратегічні напрями Банку.

Оцінка фінансових показників Приват банку показала стабільну роботу. Банк зумів вистроїти ефективну політику, що забезпечило зростання активів банку та нарощення доходів. Зростання величини банківських ресурсів загалом спричинене зростанням більшою мірою власного капіталу, при цьому динаміка надання кредитів ще більш стрімка, тобто банк веде дуже ефективну політику використання своїх ресурсів. У АТ «Ощадбанк» також основні фінансові показники мають позитивну динаміку, проте менш стрімкі. Тобто банк веде доволі ефективну політику щодо використання ресурсів, проте менш ефективну ніж АТ КБ «Приватбанк».

Аналіз ліквідності показав, що за весь досліджуваний період, всі коефіцієнти ліквідності АТ КБ «Приватбанк» повністю відповідали нормативним значенням, та навіть їх перевищували. Щодо ліквідності АТ «Ощадбанку», то вона значно нижча та має негативну динаміку. Слід зазначити, що АТ «Ощадбанку» потрібно приділити більше увагу нарощенню високоліквідних активів, оскільки установа при найгіршому сценарії не зможе розрахуватися за найтерміновіші зобов'язання.

Аналіз підтверджує хороший стан фінансових ресурсів АТ КБ «Приватбанк». Щодо АТ «Ощадбанк», то фінансовий стан установи покращується в умовах військового стану порівняно повільніше. Так у двох банків простежувалося незначне погіршення у 2022 році, однак це сталося через фінансовий шок банків. В подальшому обидва банки переглянули та підкоригували свою діяльність. Для АТ КБ «Приватбанк» результати покращилися стрімкіше.

Управління ліквідністю є головним елементом для банків, щоб зменшити ризики та виконати зобов'язання швидко та без значних втрат.

Надійне управління ліквідністю як АТ КБ «Приватбанк», так і АТ «Ощадбанк» передбачає: постійне відстеження всіх потоків коштів;

диверсифікація потоків доходів та інвестиційних портфелів для включення високоліквідних активів; постійний огляд поведінки та заборгованості дебіторів; точне, детальне та постійно оновлюване планування ліквідності та фінансування.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

3.1 Оптимізація ліквідності банку в умовах фінансової нестабільності

Проблеми з ліквідністю можуть виникнути як у фізичних осіб, компаній, так і в комерційних банків і становити загрозу фінансовому здоров'ю. Ліквідність це важливо. Недостатня кількість готівки для виконання фінансових зобов'язань може призвести до прострочення платежів, боргів і навіть поставити під загрозу виживання бізнесу.

Ризик ліквідності притаманний діяльності Банку та є наслідком невідповідності строків погашення між активами та зобов'язаннями. Це може бути пов'язано з фінансуванням – неможливість отримати нове фінансування – і з ринками – нездатність продати або конвертувати ліквідні активи в готівку без значних втрат.

Протягом останнього тривалого періоду історично низьких і стабільних процентних ставок фінансові установи всіх форм і розмірів сприймали ліквідність і управління балансом як належне. Але в міру зростання ставок і зростання невизначеності багатьом установам було важко підтримувати достатню ліквідність і відповідну структуру балансу через відтік депозитів і невідповідність тривалості портфеля.

Ризик ліквідності посилюється через погіршення вартості активів під час посилення монетарної політики. Неадекватне управління балансом призвело до широкого розголосу банківських банкрутств і підвищення обізнаності про ризику ліквідності.

Після банкрутства банків стало зрозуміло одне: банки та фірми на ринках капіталу повинні краще керувати своєю ліквідністю та балансами. І

самозбереження – не єдиний мотив для цього. Наслідки поганого управління активами-пасивами та ризиком ліквідності можуть виходити далеко за стіни будь-якої окремої фінансової установи.

«Оптимізація ліквідності» включає в себе ефективне управління капіталом банку, щоб гарантувати, що він підтримує достатню ліквідність, максимізуючи прибуток. Цей процес має на меті знайти баланс між утриманням надлишку готівки, що може зменшити прибуток, і інвестуванням готівки в способи, які пропонують більший прибуток, але можуть обмежити ліквідність.

Тобто при здійсненому аналізі АТ КБ «Приватбанк» має надлишкову ліквідність, що може вплинути в подальшому на отримання прибутків, оскільки не використовується весь потенціал. Тому для установи доцільно розглянути шляхи управління надлишковою ліквідністю, а саме високоліквідних активів (3.1)

Інвестування у дохідні активи	<ul style="list-style-type: none"> • Державні цінні папери • короткострокові корпоративні облигації
Розширення кредитного портфеля	<ul style="list-style-type: none"> • надання короткострокових кредитів • стратегічне кредитування бізнесу
Розвиток банківської інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> • Інвестиції в ІТ-системи • Розширення мережі відділень
Повернення коштів акціонерам	<ul style="list-style-type: none"> • Повернення дорогих зобов'язань • Зниження ставок за депозитами

Рисунок 3.1 Напрями використання активів з надлишковою ліквідністю АТ КБ «Приватбанк»

Джерело сформовано автором на основі [36]

Оскільки, проаналізувавши фінансовий стан АТ КБ «Приватбанк», можна дійти висновку, що банк далі значно нарощує саме кошти клієнтів, то одним з найоптимальніших рішень буде зниження депозитних ставок, що знизить витрати, а також оптимізує структуру активів.

Також, враховуючи конкурентність на банківському ринку щодо впровадження технологій для надання послуг, також доцільно розглянути інвестування в ІТ проєкти, що забезпечить стратегічний розвиток банку, залучить більше молодих, активних клієнтів та пришвидшить надання банківських послуг.

Варто звернути увагу і на стандартні інструменти, такі як: інвестування у цінні папери надійних компаній, або розміщення коштів на депозит у центральному банку. При цьому слід не забувати і про інвестування в соціальні проєкти, що в період військового стану є досить важливо як для безбар'єрності надання послуг для всіх категорій населення, так і для збереження іміджу надійної банківської установи.

Проаналізувавши АТ «Ощадбанк», було виявлено, що високоліквідні активи банку в його структурі активів займають доволі малу частку. Тому потрібно шукати шляхи зростання загального обсягу найбільшліквідних активів, щоб покращити їх частку в структурі загальних ресурсів банку (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 Шляхи оптимізації ліквідності АТ «Ощадбанк»

Джерело сформовано автором на основі [36]

Тобто, АТ «Ощадбанк» потрібно збільшувати обсяг коштів на кореспондентських рахунках, в центральному банку, а також в ОВДП; зменшувати частку інвестицій у малоліквідні активи; активніше працювати з клієнтами щодо залучення короткострокових депозитів, які можуть значно збільшити ліквідність, проте важливо правильно ними управляти та часто переглядати ставки.

Не менш важливим буде впровадити доцільні моделі прогнозування ліквідності: аналіз потреби грошових потоків, стрес-тести та встановлення конкретних лімітів для зниження ризику недостатньої ліквідності.

Важливість даних процесів пояснюється наступним:

1. Управління ліквідністю: допомагає банку генерувати готівку в тій кількості, щоб вистачило для виконання фінансових зобов'язань, таких як оплата рахунків, зарплати та погашення боргів.

2. Оптимізація оборотного капіталу: ефективне управління готівкою допомагає оптимізувати оборотний капітал шляхом мінімізації незадіяних залишків готівки, прискорення збору дебіторської заборгованості та оптимізації управління кредиторською заборгованістю

3. Управління ризиками: передбачення дефіциту грошових коштів дозволяє банкам завчасно вирішувати потенційні проблеми з ліквідністю та зменшувати фінансові ризики шляхом моніторингу грошових потоків, виявлення потенційної нестачі або надлишку готівки та впровадження стратегій для їх упередження.

4. Мінімізація витрат на фінансування: допомагає мінімізувати витрати на позики, забезпечуючи ефективне використання надлишку готівки та структуру механізмів фінансування для задоволення короткострокових потреб у ліквідності за найменшої можливої вартості.

Надійне управління ліквідністю дозволяє точно прогнозувати майбутні позиції ліквідності. Це дає банкам більший контроль над готівкою, доступною в певний момент часу. Точне прогнозування грошових коштів допомагає мінімізувати буферні витрати та правильно розрахувати необхідне фінансування ліквідності. Отже, вище керівництво може спокійно витратити готівку на інші витрати. Це дозволяє просувати організацію вперед, не ризикуючи проблемами ліквідності або неплатоспроможністю.

Оптимізація дозволяє зменшити ризик ліквідності. При цьому чим точнішою є оцінка та прогнозування поточної ліквідності, тим менша ймовірність того, що банк виявиться неспроможним виконати свої фінансові зобов'язання без значних втрат. Це означає зменшення ризику необхідності продавати відносно неліквідні активи зі збитком або повного несплати боргу. Крім того, управління надійною ліквідністю має враховувати операційні ризики, такі як людські помилки або шахрайство. Він також має включати плани на випадок непередбачених ситуацій на випадок раптових великих витрат, нижчих, ніж очікувалося, надходжень готівки та зовнішніх факторів, які можуть спричинити наплив депозитів.

Комплексне управління ризиком ліквідності зменшує ризик неплатоспроможності та забезпечує фінансовий стан установи в довгостроковій перспективі.

Таким чином, для оптимізації ліквідності аналізованих банків використовуються абсолютно різні напрями. Так для АТ КБ «Приватбанк» пріоритетом є регулювання надлишкової ліквідності для отримання максимального потенційного прибутку в майбутньому, а для АТ «Ощадбанку» важливим є збільшення саме високоліквідних активів та оптимізація їх частки в структурі.

3.2 Зарубіжний досвід управління ліквідністю комерційних банків та можливості його застосування в Україні

У міжнародній практиці для забезпечення управління ліквідністю використовується багато корисних підходів, які можна адаптувати. Загалом українські банки, в тому числі АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» вже використовують Базельські стандарти, що є основним глобальним установником стандартів пруденційного регулювання банків і забезпечує форум для регулярної співпраці в сфері банківського нагляду [45].

Використання таких показників як LCR та NSFR, їх деталізація та інтеграція дозволить краще співставляти показники провідних, міжнародних банків з українськими, що в свою чергу дасть змогу перейти на ефективніше управління ризиками ліквідності.

Також, варто застосовувати автоматизовані системи прогнозування ліквідності, що дозволить простіше здійснювати регулювання ліквідності. При цьому в АТ КБ «Приватбанк» вже є потужна цифрова системи, що допоможе інтегрувати більше інструментів для управління депозитами та кредитами, а також покращити та пришвидшити саме управління ліквідністю.

Щодо АТ «Ощадбанк», то тут потрібно звернути максимальну увагу, щоб зробити легшим користування додатком, що в свою чергу позитивно вплине на збільшення кількості клієнтів, які будуть готові в додатку

відкривати депозит на вигідних умовах з впровадженою можливістю розірвати договір без значної втрати відсотку або плаваючими ставками.

Варто врахувати співпрацю закордонних банків саме з корпоративними клієнтами, а саме програми для бізнесу щодо управління залишками на рахунках.

Щодо оцінки самої ліквідності, то у більшості держав світу немає однієї методики визначення нормативів ліквідності та її регулювання. Показники відрізняються в залежності не тільки від країн, а і від банків. У зарубіжній практиці активи за ліквідністю часто ділять на:

- первинні резерви, в тому числі кошти на кореспондентському рахунку в центральному банку та готівкові кошти;
- вторинні резерви (високоліквідні цінні папери, призначені на продаж)
- позики та інші цінні папери, в яких нижча ліквідністю, ніж у попередніх двох видах активів.

Для ефективного управління ліквідністю закордонна практика виробила певні вимоги до структури активів. Оптимальними для забезпечення стабільності, ліквідності і платоспроможності банку в різних країнах вважаються такі норми окремих видів активів.

Відповідно до цього в країнах ЄС діють такі нормативи ліквідності (рис. 3.3).

США	Японія	Франція
<ul style="list-style-type: none"> • первинні резерви (стосовно депозитів) - 5-10%; • первинні і вторинні резерви (стосовно депозитів) - не менше 10-15%; • позички (стосовно активів) - не більше 65% 	<ul style="list-style-type: none"> • ліквідні активи (первинні і вторинні резерви) стосовно депозитів - 30% 	<ul style="list-style-type: none"> • ліквідні активи (з терміном погашення до 30 днів) стосовно зобов'язань до запитання і терміном погашення до 30 днів • співвідношення суми активів, розміщених строком на 3 місяці, і суми депозитів до повернення, строкових депозитів та інших ресурсів, залучених на 3 місяці, - не менше 60%

Рисунок 3.3. Нормативи ліквідності банку в інших країнах

Джерело: сформовано автором на основі [16-17; 21]

Загалом, реформування банківської системи в умовах євроінтеграційних процесів є складним процесом, який має реалізуватися послідовно та в комплексі із запровадженням інших заходів у національній фінансово-економічній галузі. В даному випадку, ризик є невід'ємною частиною будь-якого банку України, а правильне управління ліквідністю є важливим аспектом успішної фінансової системи. Банк має мати різні рівні контролю щодо ризику ліквідності. Іноді найкраще, що може зробити банк, це спробувати передбачити можливі ризики ліквідності, оцінити потенційний вплив на фінансовий стан та підготувати план реагування на несприятливі події. При цьому слід орієнтуватися на досвід зарубіжних банків, оскільки їхній капітал в рази більший, а ефективність управління ліквідністю на дуже високому рівні.

Також важливим є інтегрування цифрових процесів для спрощення здійснення аналізу та розширення використання інструментів для керування ліквідністю, взаємодіючи з клієнтом.

Висновки до розділу 3

Оптимізація ліквідності має на меті знайти баланс між утриманням надлишку готівки, що може зменшити прибуток, і інвестуванням готівки в способи, які пропонують більший прибуток, але можуть обмежити ліквідність. Для управління та оптимізації ліквідності банки використовують різні методи. Фактично аналіз АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» показав, що потрібно шукати шляхи оптимізації ліквідності як коли, не вистачає високоліквідних активів, так і коли їх надлишок. При цьому важливий комплексний аналіз, регулярність та вчасне використання певних інструментів.

Українським банкам, в тому числі АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» потрібно враховувати досвід ефективних зарубіжних банків, а саме:

- Ощадбанк може активніше брати участь у міжнародних міжбанківських операціях, впровадити інструменти прогнозування грошових потоків, створити програми для активнішого залучення заощаджень від населення.
- ПриватБанк може використовувати короткострокові депозити в НБУ для розміщення надлишкової ліквідності, розширити пропозиції для малого і середнього бізнесу, впровадити інструменти для оптимізації грошових потоків великих компаній.

ВИСНОВКИ

Забезпечення ліквідності ключова передумова функціонування банку в ринкових умовах. Ліквідні банки мають міцний фундамент для реалізації стратегічних планів, впровадження інновацій, розширення масштабів діяльності та нарощування конкурентних переваг.

В процесі дослідження та аналізу ліквідності комерційного банку було визначено наступне:

1. Розглянуто сутність банківської ліквідності, її види та чинники впливу. Це дозволило побачити, що ліквідність відображає ризик для доходів і капіталу банку, що виникає через його неспроможність своєчасно погасити борг в момент їх погашення, не зазнаючи неприйнятних втрат. Виходячи з цього керівництво банку повинно забезпечити наявність достатньої кількості коштів за прийнятною ціною для задоволення потенційних потреб як з боку джерел фінансування, так і з боку позичальників. З усієї класифікації видів ліквідності існує декілька типів, які відіграють вирішальну роль на фінансових ринках та в економічних системах: ліквідність готівки, активів, фінансування, ринку, балансу, системна ліквідність.

2. Визначено основні коефіцієнти оцінки ліквідності комерційних банків та порядок їх розрахунку. Так, ми побачили, що у світовій практиці для оцінки ліквідності банківського сектору використовують стрес-тести. Аналіз вітчизняних наукових джерел дозволив сформулювати систему коефіцієнтів для оцінки ліквідності банку. Так оцінка ліквідності повинна базуватися на системному підході та врахуванні взаємозв'язків між різними показниками. Лише за умови всебічного аналізу можна отримати об'єктивну картину ліквідності банку та розробити ефективні заходи для забезпечення його стабільного та успішного функціонування.

3. Розглянуто особливості управління ліквідністю як складовою фінансової безпеки банку, що показало його як активний процес забезпечення того, щоб у банку були готівкові кошти у момент боргового погашення.

Управління ліквідністю складається з двох етапів, які потребують різних методів для досягнення своїх цілей. Перший крок — отримати огляд поточного та минулого грошових потоків; другим кроком є розробка плану очікуваного майбутнього грошового потоку.

4. Надано загальну характеристику діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк». Це показало, що обидва банки мають вагоме значення у фінансовому секторі України. АТ КБ «Приватбанк» має більші масштаби діяльності та є ключовим банком на фінансовому ринку України. Однак, як ПриватБанк, так і Ощадбанк надають універсальне обслуговування для широкого спектра клієнтів. Обидва банки активно розвивають послуги для бізнесу та працюють в корпоративному секторі у вибіркового порядку. Вершина організаційної структури обох банків однакова так як вони є акціонерними товариствами. Основним елементом управління банками є їх Загальні збори. В свою чергу Збори акціонерів визначають стратегічні напрями банків. Різницю ми простежили в структурі та кількості підрозділів та відділів в кожному з банків.

5. Проведено оцінку фінансових результатів діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», що забезпечило порівняння прибутковості банків. Так, оцінка фінансових показників Приват банку показала стабільну роботу. В Ощадбанку було виявлено деяке скорочення прибутковості через ріст процентних та комісійних витрат. Однак, варто зауважити, що обидва банки зуміли вистроїти ефективну політику в умовах воєнного стану. Зростання величини банківських ресурсів загалом спричинене зростанням більшою мірою власного капіталу, при цьому динаміка надання кредитів ще більш стрімка, тобто банки ведуть дуже ефективну політику використання своїх ресурсів.

6. Проаналізовано регулювання та показники ліквідності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк». Це дозволило побачити, що за весь досліджуваний період, всі коефіцієнти ліквідності АТ КБ «Приватбанк» повністю відповідали нормативним значенням, та навіть їх перевищували.

Щодо ліквідності АТ «Ощадбанку», то вона значно нижча та має негативну динаміку. Слід зазначити, що АТ «Ощадбанку» потрібно приділити більше увагу нарощенню високоліквідних активів, оскільки установа при найгіршому сценарії не зможе розрахуватися за найтерміновіші зобов'язання. Аналіз підтверджує хороший стан фінансових ресурсів АТ КБ «Приватбанк». Щодо АТ «Ощадбанк», то фінансовий стан установи покращується в умовах військового стану порівняно повільніше. Так у двох банків простежувалося незначне погіршення у 2022 році, однак це сталося через фінансовий шок банків. В подальшому обидва банки переглянули та під коригували свою діяльність. Для АТ КБ «Приватбанк» результати покращилися стрімкіше.

7. Досліджено контроль та моніторинг за ліквідністю АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк». Це показало, що даний процес є головним елементом для банків, щоб зменшити ризики та виконати зобов'язання швидко та без значних втрат. Надійне управління ліквідністю як АТ КБ «Приватбанк», так і АТ «Ощадбанк» передбачає: постійне відстеження всіх потоків коштів; диверсифікація потоків доходів та інвестиційних портфелів для включення високоліквідних активів; постійний огляд поведінки та заборгованості дебіторів; точне, детальне та постійно оновлюване планування ліквідності та фінансування.

8. Досліджено оптимізацію ліквідності банку в умовах фінансової нестабільності та визначено, що вона має на меті знайти баланс між утриманням надлишку готівки, що може зменшити прибуток, і інвестуванням готівки в способи, які пропонують більший прибуток, але можуть обмежити ліквідність. Для управління та оптимізації ліквідності банки використовують різні методи. Проблеми з ліквідністю можуть бути складними, але за допомогою правильних стратегій і заходів банк зможе ефективно їх вирішити. Аналізуючи свої грошові потоки, зменшуючи витрати, покращуючи управління дебіторською заборгованістю, збільшуючи доходи, переглядаючи плани платежів і шукаючи зовнішнє фінансування, якщо необхідно, можна зміцнити свою ліквідність і повернутися на шлях до фінансової стабільності.

9. Узагальнено досвід управління ліквідністю банків в зарубіжних країнах. Так у міжнародній практиці для забезпечення управління ліквідністю створено Базельський комітет. Для управління банківською ліквідністю було прийнято Базель III. У 2017 році Україна також приєдналася до Базельського комітету та стала учасником міжнародних обговорень розвитку банківської системи. На основі вивчення досвіду провідних країн було запропоновано застосування окремих інструментів у вітчизняних банках. Так, українським банкам, в тому числі АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» потрібно враховувати досвід ефективних зарубіжних банків. Зокрема, Ощадбанк може активніше брати участь у міжнародних міжбанківських операціях, впровадити інструменти прогнозування грошових потоків, створити програми для активнішого залучення заощаджень від населення. Щодо, ПриватБанку, то він може використовувати короткострокові депозити в НБУ для розміщення надлишкової ліквідності, розширити пропозиції для малого і середнього бізнесу, впровадити інструменти для оптимізації грошових потоків великих компаній.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. АТ «Ощадбанк»: офіційний сайт. URL: <https://www.oschadbank.ua/>
2. АТ КБ «Приватбанк», станом на 01.01.2023. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82_01_01_2023.pdf
3. АТ КБ «Приватбанк». Рейтинги і Нагороди. URL: <https://privatbank.ua/about/credentials>
4. Батрак О. В., Вінник А. О. Порівняльний аналіз антикризової та фінансової стійкості банків: визначення специфіки управління. URL: <https://journal.eae.com.ua/>
5. Бережний Є. С. Аналіз платоспроможності та ліквідності банку: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра: спец. 072 – фінанси, банківська справа та страхування. Суми: Сумський державний університет, 2024. 51 с.
6. Блащук-Дев'яткіна, Наталія, і Квітослава Марунич. 2023. «управління ліквідністю банків». Молодий вчений. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-9-121-2>.
7. Вінниченко О. В, Гудзь А. В. Фінансовий стан банку та методи його оцінки в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. № 69. С.217-228
8. Волкова Н. І., Бойко В. М. Управління фінансовою стійкістю банківської системи в контексті волатильності фінансового ринку. Modern Economics, 2021. №27. С. 56-59
9. Гайдак К. М., Люта О. В. Ліквідність банківської установи: її сутність та види. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України». Суми : СумДУ, 2019. С. 96 – 100.

10. Голубець Ю. М. Ліквідність банків: управління та регулювання в умовах кризових явищ в економіці. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/1819/1/Golubets%20Yu.M.%2CBSs51.pdf>

11. Горяєва Л. В.. Фінансовий аналіз банківської діяльності: теоретичні та методичні основи. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019.

12. Гунько Н.І. Сутність та види ліквідності комерційного банку. Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. наукових праць. 2023. С. 53-61.

13. Деякі питання діяльності акціонерного товариства комерційний банк “Приватбанк”/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/594-2019-п#Text>

14. Дребот. Н. П., Грудзевич У. Я. Аналіз ліквідності та прибутковості банківської системи України в умовах воєнного стану. Економіка і суспільство. 2023. Вип. 48. С. 57-62.

15. Дроботя Я. А., Дорошенко О. О., Яременко А. С. Ризик ліквідності комерційного банку. Ефективна економіка. 2022. № 1.

16. Донченко Т.В. Ларіонова К.Л. Управління ліквідністю банків України в сучасних умовах: нормативний аспект. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. №2. С 76-82

17. Єфіменко А. Ю. Оцінка ліквідності банку в сучасних умовах: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра: спец. 072 - фінанси, банківська справа та страхування». Суми: Сумський державний університет, 2023. 44 с.

18. Захожай В. Б. Застосування статистичних методів для оцінки фінансової стійкості банківських установ в умовах економічної нестабільності. Академічні візії, 2024. №(35). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1345/1219>

19. Ігнатова А. Ю. Теоретико-методичні основи ліквідності комерційного банку. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціальноорієнтованій системі управління підприємством: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної

конференції. Частина 1. м. Полтава, 31 березня 2021 року. Полтава, 2021. с.419-421

20. Косов А. С. Підходи до оцінки і прогнозування ризиків ліквідності банку та їх практичне застосування. Гроші, фінанси і кредит. 2020. Том 31 (70). № 4. с.81-87

21. Криклій О. А., Москаленко А. О. Вплив невизначеності на ліквідність банківської системи України. Ефективна економіка. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8319>

22. Лопатовська О. Бугель Ю. Управління фінансовою стійкістю банків: аспект аналізування. Науковий вісник: Моделювання розвитку економічної системи. 2024. №3. С. 87-92

23. Марченко О. В., Линьова В. Д. Аналіз підходів до визначення терміна «платоспроможність банку». БізнесІнформ. 2020. № 5. С. 56-61.

24. Новосьолова О. С. Ліквідність банку та банківської системи України як індикатор ефективності банківської діяльності. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (70). № 3.

25. Офіційний сайт АТ КБ “Приватбанк”. URL: <https://privatbank.ua/>

26. Павленко О. П., Чорношкур Я. Управління економічною категорією «ліквідність» та інструментарій її впливу на платоспроможність комерційних банків. Інфраструктура ринку. 2019. Випуск 21. С. 271-278.

27. Положення про кредитну політику АТ КБ “Приватбанк”. URL: https://static.privatbank.ua/files/credit-politic-new_14052019.pdf

28. Приватбанк звітує про підсумки роботи у воєнному 2022 році. URL: <https://privatbank.ua/news/2023/5/12/1940>

29. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 27.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

30. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Постанова Національного банку України від 02.08.2024 №368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>

31. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи. Постанова Правління НБУ від 06.04.2024 № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18>

32. Прокопенко Н., Мирончук В., Шепель І. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. Економіка та суспільство. 2022. №41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33>

33. Путінцева Т. В., Барановський О. І. Місце і роль ліквідності комерційних банків у забезпеченні їх фінансової безпеки. Фінансовокредитна діяльність: проблеми теорії та практики, 2020. № 3. С.4-18.

34. Річний звіт АТ КБ “Приватбанк” за 2022 рік. URL: https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2022.pdf

35. Річний звіт АТ КБ “Приватбанк” за 2023 рік. URL: https://static.privatbank.ua/files/Konsolidovanyu+richnyu+zvit+za+2023.pdf?_gl=1*1lyrer0*_ga*NDE5NTk1NTcuMTcxNzYyMTM5MA..*_ga_C7N2L9YCQ9*MTcxNzg0OTcxOS4yLjEuMTcxNzg0OTgzOC40OC4wLjA.

36. Рудан В. Я. Управління ліквідністю банківської системи України: дис. канд. ек. наук : 08.00.08 гроші, фінанси і кредит. Тернопіль, 2019. 304 с

37. Сидорчук Я. Ю. Особливості підходів щодо визначення і оцінки платоспроможності та ліквідності банківських установ URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/osoblyvosti-pidkhodiv-shchodo-vyznachennia-iotsinky-platospromozhnosti/>

38. Статут АТ КБ “Приватбанк”. URL: https://static.privatbank.ua/files/statut_11042023.pdf

39. Христофорова О. Ф., Мінасян М. Т. Ліквідність банківської системи та практичні аспекти її забезпечення в сучасних умовах України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. № 36. С. 109–114

40. Шульга А. П. Ліквідність комерційного банку: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра. Суми: СумДУ, 2020.32 с.

41. Central bank of the year: National Bank of Ukraine — Central Banking. Central Banking. URL: <https://www.centralbanking.com/awards/7954744/central-bank-of-the-year-national-bank-ofukraine>

42. Liquidity stress tests for banks – range of practices and possible developments. URL: <https://www.bis.org/fsi/publ/insights59.htm>

43. Liquidity Coverage Ratio: Liquidity Risk Measurement, Standards, and Monitoring. URL: https://web.archive.org/web/20131102074614/http://www.federalreserve.gov/FR_notice_lcr_20131024.pdf

44. Managing risks to banks and financial institutions. European Commission. URL: https://finance.ec.europa.eu/banking/banking-regulation_en

45. The Basel Committee. URL: <https://www.bis.org/bcbs/index.htm>

ДОДАТКИ

Додаток А

Відомості про власників істотної участі в банку станом на 01 січня 2024 року

акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк"

01001, м. Київ, вул. Грушевського, 1Д

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи або повне найменування юридичної особи	Тип особи	Тип істотної участі	Інформація про особу	Одне власницьке зв'язу особи з банком
1	2	3	4	5	6
1.	Держава Україна в особі Кабінету Міністрів України	Д	П	Україна, 01008, м. Київ, Грушевського 12/2.	Акціонер банку (100.00000%).

Голова Правління

(посла уповноваженої банком особи)

Бьох Герхард

(прізвище та ініціали)

12.01.2024

(дата)

Савчук Д.Р.

(прізвище та ініціали виконавця)

+380897201434

(телефон виконавця)

Відомості про остаточних ключових учасників у структурі власності банку станом на 01 січня 2024 року
акціонерне товариство комерційний банк "ПриватБанк"
01001, м. Київ, вул. Грушевського, 1/Д

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи або повне найменування юридичної особи	Тип особи	Чи є особою власником істотної участі в банку	Інформація про особу	Участь особи в банку, %			Опис взаємозв'язку особи з банком
					пряма	опосередкована	сукупна	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Держава Україна в особі Кабінету Міністрів України	Д	ТАК	Україна, 01008, м. Київ, Грушевського 12/2.	100	-	100	Акціонер банку.

Голова Правління
(посада уповноваженої банком особи)

_____ (підпис)

Бьон Герхард
(прізвище та ініціал)

12.01.2024
(дата)

Савчук Д.Р.
(прізвище та ініціал виконавця)

+380897201434
(телефон виконавця)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року

Г. Бьох
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2023 року

	Прим.	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (як перераховано)
<i>У мільйонах українських гривень</i>			
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	152 282	94 191
Кредити та аванси банкам	7	134 237	103 837
Кредити та аванси клієнтам	8	92 019	68 084
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		271 847	239 752
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 376	95 716
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	171 471	143 920
- за амортизованою собівартістю	9	-	116
Поточні податкові активи	25	4	9 079
Інвестиційна нерухомість	10	2 340	2 155
Основні засоби	11	5 127	5 228
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 563	1 389
Відстрочені податкові активи	25	1 952	1 100
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інші фінансові активи	12	9 493	6 498
Інші нефінансові активи	13	9 094	9 189
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		20	64
Загальна сума активів		680 008	540 596
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	14	555 525	471 970
Інші залучені кошти	15	2 630	128
Поточні податкові зобов'язання	25	25 790	-
Інші фінансові зобов'язання	16	3 038	2 634
Забезпечення у т.ч.:	17	5 438	5 804
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 111	1 280
- інше забезпечення		4 327	4 524
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 741	2 271
Загальна сума зобов'язань		595 162	482 807
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід		23	23
Інші резерви	9, 11	(1 741)	(15 168)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Резервні та інші фонди банку	19	12 959	11 449
Накопичений дефіцит		(144 629)	(156 749)
Загальна сума власного капіталу		84 846	57 789
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		680 008	540 596

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова Правління

В. В. Ярошенко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 788)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єкта інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	2022 рік	2021 рік
Прибуток за рік	30 198	35 050
Інший сукупний дохід		
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
<i>Фінансові інструменти що визначаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:</i>		
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(14 139)	(1 758)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(119)	(32)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	3 453	-
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(207)	(2)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
<i>Будівлі та земля:</i>		
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	34	(32)
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	(6)	6
Загальна сума іншого сукупного доходу	(10 984)	(1 818)
Загальна сума сукупного доходу	19 214	33 232

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Яроменко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи в т.ч.:		66 238	43 686
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	61 614	38 905
- інші процентні доходи	20	4 624	4 781
Процентні витрати	20	(6 616)	(3 768)
Чистий процентний дохід		59 622	39 918
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(4 586)	(15 396)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		55 034	24 522
Комісійні доходи	22	41 589	32 945
Комісійні витрати	22	(17 150)	(12 505)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		10 174	14 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(1 076)	(7 760)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	1 266	119
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	4 648	2 608
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		185	267
Витрати на виплати працівникам		(10 552)	(10 096)
Амортизаційні витрати	11	(2 175)	(1 970)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 946)	(10 473)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	194	(885)
- адміністративні та операційні витрати	23	(11 140)	(9 588)
Інші доходи	24	2 173	2 815
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(407)	(458)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(1)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	4
Прибуток до оподаткування		72 766	34 672
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(35 001)	(4 474)
Прибуток за рік		37 765	30 198

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова Правління

В. В. Ярошенко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2023 рік	2022 рік
Прибуток за рік		37 765	30 198
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
<i>Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:</i>			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	9	7 904	(14 139)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 266)	(119)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	9	6 562	3 453
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	25	215	(207)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
<i>Будівлі та земля:</i>			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	11	65	34
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	25	(30)	(6)
Загальна сума іншого сукупного доходу		13 450	(10 984)
Загальна сума сукупного доходу		51 215	19 214

Затверджено до випуску та підписано 15 березня 2024 року.

Г. Бьош
Голова Правління

 В. В. Яроленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ"

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ
(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2022 року	31 грудня 2021 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	11	28 376 712	19 001 319
Кредити, надані клієнтам	12	83 215 595	74 754 086
Інвестиції	13	143 398 851	128 686 039
Інвестиційна нерухомість	14	626 789	633 099
Основні засоби	15	6 521 344	6 947 115
Нематеріальні активи	15	2 106 476	2 049 509
Передплата з податку на прибуток		470 943	417 175
Інші фінансові активи	16	1 319 773	468 886
Інші нефінансові активи	16	3 237 587	2 014 206
Всього активів		269 274 070	234 971 434
Зобов'язання та власний капітал			
Зобов'язання			
Кошти банків	17	543 326	7 608 283
Рахунки клієнтів	18	233 940 309	191 452 639
Випущені єврооблігації	19	6 041 534	7 908 096
Інші запозичені кошти	20	2 676 153	2 818 312
Забезпечення	21	1 179 977	829 107
Інші фінансові зобов'язання	21	606 965	534 499
Інші нефінансові зобов'язання	21	1 290 000	880 297
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	9	97 833	173 704
Субординований борг	22	716 442	878 960
Всього зобов'язань		247 092 539	213 083 897
Власний капітал			
Акціонерний капітал	23	49 724 980	49 724 980
Непокритий збиток		(29 777 746)	(30 106 919)
Резерв переоцінки будівель		1 473 482	1 564 504
Кумулятивна сума курсових різниць		2 537	1 469
Резерв переоцінки за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		60 894	146 089
Резерв переоцінки інвестицій в інструменти капіталу, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		684 601	544 219
Неконтрольована частка участі		12 783	13 195
Всього власного капіталу		22 181 531	21 887 537
Всього зобов'язань та власного капіталу		269 274 070	234 971 434

Від імені Правління

С.В. Наумов
Голова Правління
18 липня 2023 рокуГ.С. Костенко
Головний бухгалтер
18 липня 2023 року

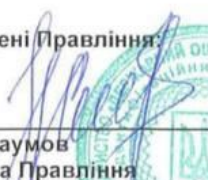
Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2023 РОКУ
(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2023 року	31 грудня 2022 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	11	65 850 018	28 376 712
Кредити, надані клієнтам	12	89 109 019	83 215 595
Інвестиції	13	173 447 680	143 398 851
Інвестиційна нерухомість	14	542 598	626 789
Передплата з податку на прибуток		62 772	470 943
Відстрочені активи з податку на прибуток	9	865 374	-
Основні засоби	15	10 208 797	6 521 344
Нематеріальні активи	15	2 465 154	2 106 476
Інші фінансові активи	16	746 511	1 319 773
Інші нефінансові активи	16	3 237 800	3 237 587
Всього активів		346 535 723	269 274 070
Зобов'язання та власний капітал			
Зобов'язання:			
Кошти банків	17	366 363	543 326
Рахунки клієнтів	18	302 944 010	233 940 309
Забезпечення	21	939 501	1 179 977
Інші фінансові зобов'язання	21	608 667	606 965
Інші нефінансові зобов'язання	21	1 450 879	1 289 951
Кредиторська заборгованість за податком на прибуток		2 953 486	49
Інші запозичені кошти	20	5 361 909	2 676 153
Випущені єврооблігації	19	2 935 584	6 041 534
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	9	-	97 833
Субординований борг	22	250 816	716 442
Всього зобов'язань		317 811 215	247 092 539
Власний капітал:			
Акціонерний капітал	23	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 985 382	1 473 482
Резерв переоцінки за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		9 730	60 894
Резерв переоцінки інвестицій в інструменти капіталу, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		880 862	684 601
Кумулятивна сума курсових різниць		2 701	2 537
Непокритий збиток		(23 891 423)	(29 777 746)
Неконтрольована частка участі		12 276	12 783
Всього власного капіталу		28 724 508	22 181 531
Всього зобов'язань та власного капіталу		346 535 723	269 274 070

Від імені Правління:

С.В. Наумов
Голова Правління

16 квітня 2024 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84

М.С. Демкович
В.о. головного бухгалтера

16 квітня 2024 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ"

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ
(у тисячах гривень)**

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2022 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2021 року
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	5	18 981 901	17 809 587
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	5	3 566 906	3 542 954
Процентні витрати	5	(7 564 688)	(7 989 345)
Чистий процентний дохід		14 984 119	13 363 196
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти	29	(11 039 456)	(1 838 786)
Чистий процентний дохід після (формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти		3 944 663	11 524 410
Комісійні доходи	6	9 386 584	9 802 378
Комісійні витрати	6	(3 447 839)	(3 597 784)
Операції з іноземною валютою, нетто		1 234 118	199 216
Чистий (збиток)/прибуток від переоцінки іноземної валюти		(3 588 937)	682 879
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	8 321 816	(5 330 992)
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за іншими фінансовими активами і гарантіями	29	(304 573)	(233 938)
(Формування)/розформування резерву під збитки від знецінення нефінансових активів		(3 048)	(9 140)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(3 321)	9 300
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		903	2 351
Інші доходи		547 691	370 291
Інші витрати		(245 316)	(22 219)
Чистий прибуток/(збиток) від модифікації фінансових активів	29	(603 165)	(748 303)
Чистий непроцентний дохід		11 294 913	1 124 039
Операційні доходи		15 239 576	12 648 449
Витрати на виплати працівникам	8	(8 145 471)	(6 313 172)
Амортизаційні витрати	8	(1 833 746)	(1 861 325)
Інші адміністративні та операційні витрати	8	(4 628 921)	(3 422 073)
Прибуток від операційної діяльності		631 438	1 051 879
Прибуток/(збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4 547	-
Прибуток до оподаткування		635 985	1 051 879
Відшкодування з податку на прибуток	9	2 357	2 338
Чистий прибуток за рік		638 342	1 054 217
Чистий прибуток за рік, що відноситься до:			
Акціонера Банку		638 754	1 054 540
Неконтрольованої частки участі		(412)	(323)

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ"
 КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
 ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
 (у тисячах гривень)

Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2022 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2021 року
Чистий прибуток за рік	638 342	1 054 217
Інші сукупні доходи/(витрати)		
Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків:		
Чистий прибуток від переоцінки акцій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	140 382	(2 779)
Чиста зміна резерву переоцінки майна за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток	(82 486)	(2 038)
Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків, після оподаткування:		
Курсові різниці від перерахунку іноземного підрозділу у валюту звітності	1 068	(114)
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток	(86 383)	(286 749)
Чиста сума резерву переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, перекласифікована в прибутки і збитки	1 188	3 776
Інші сукупні доходи/(витрати) за рік	(26 231)	(287 904)
Всього сукупний дохід за рік	612 111	766 313
Загальний сукупний дохід за рік, що відноситься до:		
Акціонера Банку	612 523	766 636
Неконтрольованої частки участі	(412)	(323)

Від імені Правління:

С.В. Наумов
 Голова Правління
 18 липня 2023 року

Г.С. Костенко
 Головний бухгалтер
 18 липня 2023 року

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2023 РОКУ
(у тисячах гривень)

	Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2023 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2022 року
Процентні доходи			
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	5	28 890 272	18 981 901
Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	5	3 706 743	3 566 906
Всього процентних доходів		32 597 015	22 548 807
Процентні витрати	5	(13 867 477)	(7 564 688)
Чистий процентний дохід		18 729 538	14 984 119
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти	29	1 363 633	(11 039 456)
Чистий процентний дохід/ (витрати) після (формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти		20 093 171	3 944 663
Комісійні доходи	6	12 025 296	9 386 584
Комісійні витрати	6	(5 375 663)	(3 447 839)
Операції з іноземною валютою, нетто		937 821	1 234 118
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки іноземної валюти		108 484	(3 588 937)
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	7	(3 700 138)	8 321 816
(Формування)/розформування резерву під очікувані кредитні збитки за іншими фінансовими активами і гарантіями		110 430	(304 573)
(Формування)/розформування резерву під збитки від знецінення нефінансових активів		(37 919)	(3 048)
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(36 998)	(3 321)
Чистий прибуток/(збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	903
Чистий прибуток/(збиток) від модифікації фінансових активів	29	(342 401)	(603 165)
Інші доходи		557 429	547 691
Інші витрати		-	(245 316)
Чистий непроцентний дохід		4 246 341	11 294 913
Операційні доходи		24 339 512	15 239 576
Витрати на виплати працівникам	8	(7 248 905)	(8 145 471)
Амортизаційні витрати	8	(2 002 715)	(1 833 746)
Інші адміністративні та операційні витрати	8	(5 841 418)	(4 628 921)
Прибуток від операційної діяльності		9 246 474	631 438
Прибуток/(збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		7 208	4 547
Прибуток/(збиток) до оподаткування		9 253 682	635 985
(Витрати)/ відшкодування з податку на прибуток	9	(3 277 200)	2 357
Чистий прибуток/(збиток)		5 976 482	638 342
Відноситься до:			
Акціонера Банку		5 976 989	638 754
Неконтрольованої частки участі		(507)	(412)

Примітки на сторінках 8- 105 є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

**КОНСОЛІДОВАНИЙ ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (ПРОДОВЖЕННЯ)
ЗА РІК, ЩО ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2023 РОКУ
(у тисячах гривень)**

Примітки	За рік, що закінчився 31 грудня 2023 року	За рік, що закінчився 31 грудня 2022 року
Чистий прибуток/(збиток)	5 976 482	638 342
Інші сукупні доходи/(витрати)		
<i>Статті, які в подальшому не будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків</i>		
Чистий прибуток/(збиток) від переоцінки акцій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	196 261	140 382
Чиста зміна резерву переоцінки будівель за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток	613 175	(82 486)
<i>Статті, які в подальшому будуть рекласифіковані у склад прибутків та збитків, після оподаткування:</i>		
Курсові різниці від перерахунку іноземного підрозділу у валюту звітності	164	1 068
Чиста зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід за вирахуванням ефекту відстроченого податку на прибуток	(51 164)	(86 383)
Чиста сума резерву переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, перекласифікована в прибутки і збитки	-	1 188
Інші сукупні доходи/(витрати)	758 436	(26 231)
Всього сукупний дохід/ (витрати)	6 734 918	612 111
Відноситься до:		
Акціонера Банку	6 735 425	612 523
Неконтрольованої частки участі	(507)	(412)

Від імені Правління:

С.В. Наумов
 Голова Правління
 16 квітня 2024 року

М.С. Демкович
 В.о. головного бухгалтера
 16 квітня 2024 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84

Примітки на сторінках 8- 105 є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Бібліографічна довідка

Тема кваліфікаційної (магістерської) роботи:
«Управління ліквідністю комерційних банків»

Обсяг пояснювальної записки 72 сторінки.

Кількість рисунків 31 шт.

Кількість таблиць 5 шт.

Кількість додатків 11 шт. на 15 сторінках.

Графічний матеріал (слайди) 11 шт.

Перелік графічного матеріалу:

Слайд 1 – Мета, об'єкт, предмет дослідження.

Слайд 2 – Теоретичні основи управління ліквідністю.

Слайд 3 – Чинники впливу на ліквідність комерційних банків

Слайд 4 – Основні показники ліквідності банку та порядок їх розрахунку.

Слайд 5 – Інструменти регулювання ліквідністю комерційних банків.

Слайд 6 – Динаміка показнику фінансових ресурсів АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Слайд 7 – Структура та динаміка зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Слайд 8 – Порівняння основних показники активів та роботи АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Слайд 9 – Динаміка показників ліквідності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Слайд 10 – Порівняння методів управління ліквідністю АТ КБ «Приватбанк» та АТ «ОщадБанк»

Слайд 11 – Напрями удосконалення управління ліквідністю банку

_____ р.
(дата)

_____ І. Петришин
(підпис)